

nattavaisuudesta ja järkiperaistamisesta, kaupunginhallitus oli ilmoittanut asettaneensa¹⁾ neuvottelukunnan, jonka avulla saavutettaisiin ne tarkoitukset, joihin aloitteessa pyritään. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾ tällöin, ettei aloite anna aiheita enempiin toimenpiteisiin.

Työtehoimiston perustaminen. Kaupunginvaltuusto päätti³⁾ oikeuttaa kaupunginhallituksen perustamaan työtehoimiston seuraavia tehtäviä varten:

1) suunnittelemaan ja yhdessä asianomaisen viraston kanssa suorittamaan organisatio- ja työntutkimuksia kaupungin virastojen ja laitosten rationalisoimiseksi;

2) valvomaan, että kaupungin virastojen ja laitosten työn järjestelyssä on otettu huomioon myös niitä käyttävän yleisön mukavuus ja ajan säästö;

3) ylläpitämään yhteyttä kaupungin viranhaltijoita ja työntekijöitä edustaviin järjestöihin työoloja koskevissa kysymyksissä;

4) ryhtymään toimenpiteisiin toimialalla havaittujen epäkohtien korjaamiseksi;

5) tarkastamaan hyväksytyjen rationalisoimissuunnitelmien toimeenpanoa;

6) huolehtimaan kaupungin virastojen ja laitosten edustajille järjestettävästä rationalisointikoulutuksesta;

7) antamaan kaupunginhallitukselle vuosittain kertomuksen toimiston edellisen vuoden toiminnasta;

8) suorittamaan muut kaupunginhallituksen tai kaupunginjohtajan antamat tehtävät.

Lisäksi oikeutettiin kaupunginhallitus palkkaamaan työtehoimistoon työtehoasiain hoitajan lisäksi kertomusvuonna kolme työntutkijaa.

Kaupungin edustus. Kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ hyväksyä kaupunginhallituksen toimenpiteet Helsingissä kertomusvuoden elokuun 17—19 p:nä pidettävän pohjoismaisen kunnalliskonferenssin koollekutsumisessa sekä valita edustajikseen kunnalliskonferenssiin kaupunginjohtaja E. Hj. Rydmanin, kaupunginvaltuuston puheenjohtajan O. E. Tulenheimon, varapuheenjohtajan T. L. Leivo-Larssonin ja vtt Aaltosen, Ahon, Bruunin, Enteen, von Gerichin, Ilvesviidan, Janatuisen, Modeenin, Nyberghin, Tuurnan, Vallan ja Voipio-Juvaksen sekä varalle vtt Ahteen, Engmanin, Gröndahlin, Hiitosen, Lehdon, Oksalan, Schybergsonin ja Virkkusen.

Kertomusvuoden talousarvion pääluokan Sekalaiset yleiset menot lukuun Erinäiset määrärahat merkitty määräraha Helsingin kaupungin 400-vuotisjuhlan valmisteluja varten päätettiin⁵⁾ muuttaa siirtomäärärahaksi.

Puhelinosuusien hankkiminen. Kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ merkitä v:n 1949 talousarvioon 2 000 000 mk:n suuruisen määrärahan puhelinosuusien hankkimiseen ja oikeuttaa kaupunginhallituksen käyttämään määrärahaa jo kertomusvuonna.

2. Rahatointa koskevat asiat

Kaupungin v:n 1947 tilit ja tilinpäätös. Kaupungin v:n 1947 tilinpäätöksen valmistuttua merkittiin⁷⁾ tiedoksi seuraava mainitun vuoden tulos:

Menosäästöt	mk	129 569 718: 45	
Ylitulot	»	515 345 690: 90	
Tulot talousarvion ulkopuolella	»	13 208 746: 97	mk 658 124 156: 32
Menolitykset	mk	257 371 282: 05	
Tulovajaukset	»	149 612 877: 30	
Menot talousarvion ulkopuolella	»	—	mk 406 984 159: 35
Voitto	mk	251 139 996: 97	

Varat nousivat 9 283 665 243: 25 mk:aan ja velat 5 239 961 308: 45 mk:aan, jolloin rahoitussäästöksi jäi 4 043 703 934: 80 mk.

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 130. — ²⁾ Kvsto 31 p. maalisk. 170 §; ks. v:n 1947 kert. I osan s. 8. — ³⁾ Kvsto 16 p. kesäk. 338 §. — ⁴⁾ S:n 31 p. maalisk. 171 § ja 2 p. kesäk. 308 §; ks. v:n 1947 kert. I osan s. 133. — ⁵⁾ Kvsto 27 p. lokak. 553 §. — ⁶⁾ S:n 6 p. lokak. 511 §. — ⁷⁾ S:n 21 p. huhtik. 201 §.

Lisäksi merkittiin tiedoksi, että kaupungin käyttörahaston pääoma, jolle ei lasketa korkoa, oli mainitun vuoden lopussa 100 000 000 mk ja verotasausrahaston pääoma kertyneine korkoineen 103 760 867: 20 mk sekä että kertomusvuoden talousarvioon oli merkitty 75 000 000 mk siirtyvänä säästönä edelliseltä vuodelta.

Määrärahat. Seuraavia v:n 1947 määrärahoja päätettiin ¹⁾ sallia ylittää alla mainituihin määrin: pääluokan Korot ja lainakustannukset luvun Vakautetun velan korot määrärahoja 1938 vuoden II laina 180 334 mk ja Haagan kauppalan laina 32 042 mk ja luvun Kurssi-tappiot, kustannukset ja poistot määrärahaa Leima- ym. verot 1 509 411 mk sekä pääluokan Velan kuoletus määrärahaa Haagan kauppalan laina 110 476 mk.

Helsingin kaupungin käyttörahaston sääntöjen muuttaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ muuttaa Helsingin kaupungin käyttörahaston sääntöjen 2 ja 3 §:ää siten, että rahastoa kootaan siirtämällä siihen talousarvion kautta kaupunginvaltuuston kulloinkin päättämä määrä ja että siirrot rahastoon keskeytetään, kun sen pääoma on noussut 600 milj. mk:aan. Sisäasiainministeriö vahvisti ³⁾ elokuun 16 p:nä valtuuston päätöksen.

Obligaatiolainan ottamista koskevan päätöksen vahvistaminen. Merkittiin ⁴⁾ tiedoksi sisäasiainministeriön vahvistaneen kaupunginvaltuuston päätöksen ⁵⁾ 31 000 000 mk:n suuruisen obligaatiolainan ottamisesta, kuitenkin ehdoin, että tarkoitukset, joihin osa lainasta vastedes päätetään käyttää, ovat sellaisia, että niihin voidaan yleisesti pitkäaikaista lainaa ottaa ja että niistä ilmoitetaan aikanaan sisäasiainministeriölle.

Lainan ottaminen valtion omakotirahastosta. Merkittiin ⁶⁾ tiedoksi sisäasiainministeriön vahvistaneen kaupunginvaltuuston päätöksen ⁷⁾ 10 000 000 mk:n suuruisen lainan ottamisesta valtion omakotirahastosta.

Koska edellä mainittu laina sittemmin oli täysin käytetty kaupunginvaltuusto päätti ⁸⁾, että omakotilainojen välittämistä varten omakotirakentajille ja yleishyödyllisille yhtiöille otetaan valtion omakotirahastosta, siitä annettujen säännösten ja päätösten mukaisin ehdoin enintään 20 000 000 mk:n suuruisen laina 2 vuotta pitemmällä maksuajalla. Sisäasiainministeriö vahvisti ⁹⁾ heinäkuun 16 p:nä valtuuston päätöksen takaisinmaksuajan ollessa enintään 25 vuotta.

Pienasuntolainan ottaminen Kumpulan kunnallisten asuinrakennusten rakentamista varten. Kymin- ja Limingantien varrelle Kumpulaan rakennettavien kunnallisten asuinrakennusten muuttunutta ¹⁰⁾ rakennusohjelmaa varten kaupunginvaltuusto päätti ¹¹⁾ ottaa v. 1945 otettavaksi päätetyn ¹²⁾ 10 205 000 mk:n suuruisen lainan lisäksi 20 865 000 mk:n suuruisen pienasuntolainan. Sisäasiainministeriö vahvisti ¹³⁾ kesäkuun 4 p:nä valtuuston päätöksen kuitenkin ehdoin, että nyt otettavaksi päätetyn lisälainan takaisinmaksu on enintään 25 vuotta eli sama kuin aikaisemmin samaan tarkoitukseen otettavaksi päätetyn lainan.

Pienasuntolainan hakeminen Maunulan pienasunnot oy:lle ja yhtiön osakepääoman korottaminen. Maunulan pienasunnot oy. oli ilmoittanut, että sen rakennusohjelma, joka käsitti 35 talon, yhteensä 304 asunnon rakentamisen nyttemmin oli loppuun saatettu ja että rakennuskustannukset kaikkiaan nousivat 166 100 000 mk:aan. Kaupunginvaltuusto oli anonut yhtiölle v. 1945 46 620 000 mk:n ¹⁴⁾ suuruista pienasuntolainaa, v. 1946 45 900 000 mk:n ¹⁵⁾ suuruista pienasuntolainaa, josta sosiaaliministeriö kuitenkin oli myöntänyt vain 41 765 000 mk sekä vielä v. 1947 ¹⁶⁾ 17 615 000 mk:n suuruista pienasuntolainaa, josta oli myönnetty vain 13 440 000 mk. Jotta yhtiön rakennuskustannukset saataisiin peitetyiksi kaupunginvaltuusto päätti ¹⁶⁾ anoa sosiaaliministeriöltä edelleen Maunulan pienasunnot oy:lle myönnettäväksi aikaisemmin myönnettyjen pienasuntolainojen lisäksi 5 975 000 mk:n suuruista pienasuntolainaa sekä alistaa päätöksensä valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi sekä hyväksyä yhtiön osakepääoman korotuksen 7 500 000 mk:sta 8 500 000 mk:aan ja merkitä yhtiössä uusia osakkeita osakepääoman korotusta vastaavasta 1 000 000 mk:sta, jota varten kertomusvuoden talousarvioon tehtävään muutokseen otetaan mainitun suuruisen määräraha, joka kaupunginhallituksella on

¹⁾ Kvsto 21 p. huhtik. 240 §. — ²⁾ S:n 30 p. kesäk. 387 §. — ³⁾ S:n 15 p. syysk. 444 §; ks. Kunnall. asetuskok. s. 10. — ⁴⁾ Kvsto 28 p. tammik. 22 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1947 kert. I osan s. 12. — ⁶⁾ Kvsto 28 p. tammik. 23 §. — ⁷⁾ Ks. v:n 1947 kert. I osan s. 13. — ⁸⁾ Kvsto 16 p. kesäk. 341 §. — ⁹⁾ S:n 25 p. elok. 394 §. — ¹⁰⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 85. — ¹¹⁾ Kvsto 31 p. maalisk. 183 §. — ¹²⁾ Ks. v:n 1945 kert. I osan s. 18. — ¹³⁾ Kvsto 30 p. kesäk. 366 §. — ¹⁴⁾ Ks. v:n 1945 kert. I osan s. 17. — ¹⁵⁾ Ks. v:n 1946 kert. I osan s. 18. — ¹⁶⁾ Kvsto 2 p. kesäk. 314 §.

oikeus käyttää heti. Sisäasiainministeriö vahvisti ¹⁾ heinäkuun 8 p:nä valtuuston lainanottoa koskevan päätöksen.

Oy. Mankala ab:n osakepääoman korottaminen ja lainojen takaaminen. Oy. Mankala ab:n ilmoitettua aikovansa korottaa 20 milj. mk:n suuruisen osakepääomansa 180 milj. mk kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ merkitä Oy. Mankala ab:n v. 1949 tapahtuvassa uudessa osakeannissa 114 057 osaketta à 1 000 mk sekä merkitä tähän tarvittavasta rahamäärästä kertomusvuoden talousarvioon vahvistettavaan muutokseen 57 057 000 mk ja v:n 1949 talousarvioon 57 000 000 mk.

Kaupunginvaltuusto päätti, että Helsingin kaupunki sitoutuu Oy. Mankala ab:n kansaneläkelaitokselta saaman 2 500 000 mk:n ³⁾ suuruisen lainan pääoman sekä sille sopimuksen mukaan laskettavan koron ynnä kansaneläkelaitokselle tästä ehkä aiheutuvien kustannusten maksamisen vakuudeksi omavelkaiseen, yhteisvastuulliseen takaukseen sekä että kaupunki sitoutuu yhtiön postisäästöpankilta saaman 120 000 000 mk:n ⁴⁾ suuruisen lainan pääoman sekä sille laskettavan koron maksamisen vakuudeksi omavelkaiseen, yhteisvastuulliseen takaukseen. Sisäasiainministeriö vahvisti ⁵⁾ valtuuston päätökset vastaavasti kesäkuun 18 p:nä ja heinäkuun 8 p:nä.

Oy. Mankala ab:n ilmoitettua sitemmin, että kansaneläkelaitos oli myöntänyt yhtiölle syyskuun 1 p:nä 55 000 000 mk:n suuruisen obligaatiolainan sekä että yhtiön postisäästöpankilta saaman 120 000 000 mk:n suuruisen lainan maksuaika oli pidennetty helmikuun 13 p:ään 1949 saakka ja että oli todennäköistä, että sitä jatkuvasti pidennettäisiin, minkä johdosta myös lainalle myönnetty takaus olisi pidennettävä jatkuvaksi, kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾, että Helsingin kaupunki sitoutuu Oy. Mankala ab:n kansaneläkelaitokselta saaman 55 000 000 mk:n suuruisen obligaatiolainan pääoman ja sille laskettavan koron sekä kansaneläkelaitokselle lainasopimuksesta ehkä aiheutuvien kustannusten maksamisen vakuudeksi omavelkaiseen, yhteisvastuulliseen takaukseen sekä että Helsingin kaupungin Oy. Mankala ab:n postisäästöpankilta saaman 120 000 000 mk:n suuruisen lainan pääoman ja sille laskettavan koron maksamisen vakuudeksi myöntämä takaussitoumus pidennetään jatkuvaksi. Sisäasiainministeriö vahvisti ⁷⁾ lokakuun 13 p:nä valtuuston päätöksen.

Luoton myöntäminen Ehrensverd-seuralle. Merkittiin ⁸⁾ tiedoksi kaupunginhallituksen päättäneen ⁹⁾ suorittaa Ehrensverd-seuralle 12 000 000 mk:n suuruisen lainan kaupunginvaltuuston päätöksen ¹⁰⁾ mukaisesti.

Suomen messut osuuskunnan laina. Suomen messut osuuskunnan anomus 25 000 000 mk:n suuruisen lainan saamisesta raukesi ¹¹⁾ riittävän määränemmistön puuttuessa.

Lainan myöntäminen Suomen krematorioyhdistykselle. Sen johdosta, että krematorio oli käynyt aivan liian ahtaaksi kaupunginvaltuusto oli käsitellessään kysymystä alueen varaamisesta urnalehtoa varten päättänyt ¹²⁾ kehoittaa kaupunginhallitusta ryhtymään neuvotteluihin Suomen krematorioyhdistyksen kanssa yhdistyksen avustamiseksi siten, että se voisi ryhtyä laajentamaan krematorion ruumishuonetta ja suorittamaan kappelissa valohuoneen järjestämistä varten tarvittavia muutoksia. Neuvotteluissa oli kaupunginhallitus tullut siihen tulokseen, että kaupungin avustus olisi myönnettävä korottoman kuoletuslainan muodossa. Kaupunginvaltuusto päätti ¹³⁾:

myöntää Suomen krematorioyhdistykselle edellä mainittua tarkoitusta varten 2 000 000 mk:n suuruisen korottoman kuoletuslainan ehdoin, että yhdistys myöntää kaupungille lainan maksamisen vakuudeksi kiinnityksen yhdistyksen vuokraoikeuteen krematorioalueeseen ja alueella oleviin rakennuksiin;

merkitä v:n 1949 talousarvioon mainitun lainan suorittamista varten 2 000 000 mk:n suuruisen määrärahan;

muuttaa kaupunginvaltuuston maaliskuun 4 p:nä 1925 myöntämän ¹⁴⁾ kuolettamatta olevan lainan osan korottomaksi lainaksi; sekä

vahvistaa lainojen yhteiseksi vuotuiseksi kuoletukseksi tammikuun 1 p:stä 1949 lukien 75 000 mk, joka on suoritettava vuosittain kahdessa 37 500 mk:n suuruisessa erässä kesäkuun 30 p:nä ja joulukuun 31 p:nä.

Oy. Lasipalatsi ab:n osakkeiden ostaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁵⁾, että kaupunki

¹⁾ Kvsto 25 p. elok. 394 §. — ²⁾ S:n 12 p. toukok. 258 §. — ³⁾ S:n 12 p. coukok. 259 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. kesäk. 313 §. — ⁵⁾ S:n 25 p. elok. 395 §. — ⁶⁾ S:n 15 p. syysk. 465 §. — ⁷⁾ S:n 17 p. marrask. 569 §. — ⁸⁾ S:n 25 p. elok. 402 §. — ⁹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 149. — ¹⁰⁾ Ks. v:n 1947 kert. I osan s. 13. — ¹¹⁾ Kvsto 17 p. marrask. 578 §. — ¹²⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 89. — ¹³⁾ Kvsto 7 p. marrask. 579 §. — ¹⁴⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 61. — ¹⁵⁾ Kvsto 30 p. kesäk. 378 §.

käyttää hyväkseen Oy. Lasipalatsi ab:n kanssa tehdyn vuokrasopimuksen¹⁾ mukaista oikeutta yhtiön osakekannan ostamiseen vuokrasopimuksessa mainituin edellytyksin 6 000 000 mk:n kauppahinnasta sekä päätti merkitä v:n 1949 talousarvioon tarkoitusta varten 6 000 000 mk:n suuruisen määrärahan.

Oy. Helsingin kyllästyslaitos nimisen yhtiön osakkeiden lunastaminen. Kaupunginvaltuuston päättänyt²⁾, että kaupunki liittyy osakkaaksi perustettavaan puunkyllästysosakeyhtiöön merkitsemällä yhtiössä 400 osaketta à 10 000 mk, kauppa- ja teollisuusministeriö oli lokakuun 27 p:nä 1947 vahvistanut yhtiön yhtiöjärjestyksen, jonka mukaan yhtiön nimi on Oy. Helsingin kyllästyslaitos—Helsingfors impregneringsverk ab. Yhtiön johtokunta oli sittemmin ilmoittanut, että yhtiön osakas herra B. Holm olisi halukas luovuttamaan omistamansa 230 kpl mainitun yhtiön osakkeita muille osakkaille. Kaupunginvaltuusto päätti³⁾ Oy. Helsingin kyllästyslaitos yhtiön johtokunnalle ilmoittaa, että kaupunki on halukas lunastamaan herra B. Holmin tarjoamia mainitun yhtiön osakkeita 90 kpl sekä myöntää yleisistä käyttövaroistaan osakkeiden lunastamista ja leimaveron suorittamista varten yhteensä 945 000 mk.

Oy. Helsingin kyllästyslaitos oli sittemmin ilmoittanut, että sen ylimääräinen yhtiökokous oli päättänyt tarpeellisten koneiden ostoa ja alueen kunnostamista varten kaksinkertaistaa osakepääomaansa eli korottaa sen 10 000 000 mk:sta 20 000 000 mk:aan oikeuttaen aikaisempien osakkaiden jokaisesta vanhasta osakkeesta merkitsemään yhden uuden osakkeen. Kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ tämän johdosta merkitä v:n 1949 talousarvioon 4 998 000 mk:n suuruisen määrärahan Oy. Helsingin kyllästyslaitos nimisen yhtiön uusien osakkeiden lunastamista sekä niistä suoritettavan leimaveron maksamista varten.

Autovakuutusrahaston toiminnan jatkaminen. Kaupungin omistamat autot vakuutettiin v:n 1932 alusta lukien Vakuutusosakeyhtiö Fenniassa kaikkea vahinkoa vastaan. Kun kokemus kuitenkin osoitti, että autojen vakuuttaminen vaakuutusyhtiöissä oli kaupungille epäedullista kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ v. 1935, että kaupunki käyttää oikeuttaan pitää autovahingot omalla vastuullaan. Tätä varten kaupunki perusti autovakuutusrahaston, jonka säännöt valtioneuvosto vahvisti⁶⁾ toukokuun 7 p:nä 1935. Helsingin kunnantyohtekijäin keskustoimikunta niminen yhdistys oli kuitenkin esittänyt, että kaupunki siirtyisi uudelleen vakuuttamaan autojaan yksityisissä vakuutuslaitoksissa perustellen ehdotustaan sillä, että kaupungin pitäessä autovahingot omalla vastuullaan autonkuljettajat joutuvat autovaurioiden sattua usein suorittamaan korvauksia, joita vakuutusyhtiöt eivät heiltä vaatisi. Kaupunginvaltuuston palautettua⁷⁾ kysymyksen käsittelyn takaisin kaupunginhallitukseen asiasta oli hankittu yleisten töiden lautakunnan, teknillisten laitosten lautakunnan ja liikennelaitoksen lautakunnan lausunnot, joissa kaikissa oli asetettu kannattamaan autovakuutusrahaston toiminnan jatkamista. Kaupunginvaltuusto päätti⁸⁾ tällöin, että kaupungin autovakuutusrahaston tulee edelleenkin jatkaa toimintaansa ja että liikennelaitoksen moottoriajoneuvot edelleen pidetään vakuutettuina yksityisissä vakuutuslaitoksissa.

Verovelvollisen henkilön tuloista kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset vahvistettiin⁹⁾.

Ehdotuksen tekeminen valtionvarainministeriölle siitä veroäyrin hinnasta, jonka mukaan v. 1949 pidätetään ennakkoa kunnallisveroa varten. Kaupunginvaltuusto päätti¹⁰⁾ ehdottaa valtiovarainministeriölle, että v. 1949 pidätettäisiin kunnallisveroa varten 12 mk:n veroäyrin hinnan mukainen ennakko.

Koiravero. Kaupunginvaltuusto päätti¹¹⁾, että verovelvollisten heinäkuun 1 p:n 1948 jälkeen omistamista koirista vahvistetaan vero 3 000 mk:ksi vuodessa.

Kunnallisten verolakien muuttamista koskeva aloite. Vtn Hiitosen ym. aloite, jossa ehdotetaan, että kaupunginvaltuusto päättäisi esittää valtioneuvostolle, että tämä kiireellisesti laatisi eduskunnalle esityksen kunnallisverolakien muuttamisesta siten, että kunnallinen tulovero muodostuu asteettain yleneväksi ja että säädettäisiin kunnallinen omaisuusvero, joka niinikään olisi asteettain ylenevä, päätettiin¹²⁾ lähettää kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

¹⁾ Ks. v:n 1945 kert. I osan s. 76 ja v:n 1946 II osan s. 20. — ²⁾ Ks. v:n 1947 kert. I osan s.13. — ³⁾ Kvsto 28 p. tammik. 55 §. — ⁴⁾ S:n 6 p. lokak. 512 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1935 kert. s. 36. — ⁶⁾ Ks. v:n 1935 Kunnall. asetuskok. s. 15. — ⁷⁾ Ks. v:n 1946 kert. I osan s. 19. — ⁸⁾ Kvsto 30 p. kesäk. 374 §. — ⁹⁾ S:n 7 p. tammik. 18 §; ks. Kunnall. asetuskok. s. 2. — ¹⁰⁾ Kvsto 17 p. marrask. 576 §. — ¹¹⁾ S:n 12 p. toukok. 264 §. — ¹²⁾ S:n 16 p. kesäk. 363 §.

Muutokset v:n 1948 talousarvioon. Tammikuun 9 p:nä 1948 annettu laki kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta säättää, että:

Sitten kun taksoitus on toimitettu ja edellisen vuoden tilinpäätös valmistunut, kaupunginvaltuusto voi kaupunginhallituksen ehdotuksesta vahvistaa talousarvioon muutoksen noudattamalla soveltuvin kohdin, mitä varsinaisen talousarvion vahvistamisesta on säädetty. Näin vahvistettu verotuksella koottava määrä siltä vuodelta on jaettava verovelvollisten maksettavaksi niinkuin 60 §:ssä on sanottu.

Tämä laki on voimassa vuoden 1950 loppuun ¹⁾.

Kannattavana periaatteena lisätalousarvion käytäntöön otossa pitäisi olla se, että siihen otetaan ainoastaan sellaiset menoerät, jotka aiheutuvat rahanarvon alenemisesta, uudesta lainsäädännöstä tai muuten ovat väistämättömiä ja joiden siirtäminen tuonemmaksi aiheuttaisi myöhemmin suuria lisäkustannuksia.

V:n 1947 tilinpäätöksen valmistuttua ja taksoituslautakunnan työn päätyttyä voitiin todeta, että v:n 1947 tulojen perusteella maksuunpantujen veroäyrien lukumäärä jakaantui seuraavasti: palkat ja muut henkilökohtaiset tulot 235 288 356 äyriä, nousu edelliseen vuoteen verraten 54 %, liike- ja ammattitulot 81 010 285 äyriä, nousu 37 %, ja kiinteistötulot 8 989 715 äyriä, nousu 33 %. Näin ollen oli siis jo edellytyksiä v:n 1948 lisätalousarvion vahvistamiselle. Samalla myös voitiin todeta, että lopullinen veroäyrin hinta v:n 1947 tuloista oli pikemminkin pienempi kuin kaupunginvaltuuston v. 1946 valtioneuvostolle ehdottama 10 mk.

V. 1948 kaupunki sai v:n 1947 veroäyrien lukumäärän perusteella valtiolta ennakkoa. Tämän ennakon hinnaksi valtioneuvosto kaupunginvaltuuston ehdotuksesta vahvisti 12 mk. Lisäksi on ennakkoperintälain 53 §:ssä mainittu 90 % korotettu 110 %:ksi, joten valtion v. 1948 tilittämä palkannauttijain veroennakko-osuus oli suurempi kuin mitä sen vuoden talousarviokäsittelyssä voitiin edellyttää. Tämä korotus merkitsi sitä, että ennakolta saatiin valtiolta sekä kiinteistöjen omistajilta ja elinkeinon harjoittajilta yhteensä ennakkoveroja enemmän kuin v:n 1948 talousarvio edellytti. V:n 1947 ennakolta talousarviossa tuloutettu ennakkoveromäärä oli kuitenkin jaettava v:n 1948 verovelvollisten kesken. Kun se oli pienempi kuin v:n 1948 taksoitettava määrä, laski lopullinen veroäyrin hinta tämän johdosta. Tähän lopputulokseen vaikutti edelleen se, että v. 1947 koottiin v:n 1946 tulojen perusteella ns. täytevero, 3 mk veroäyriltä, joka myöskin alensi v:n 1948 lopullista, vahvistettua veroäyrin hintaa.

Lisätalousarvioehdotuksen, jossa on otettu huomioon vain sellaiset erät, jotka ylittävät 500 000 mk, kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾ kokonaisuudessaan ilman mitään muutoksia kesäkuun 30 p:nä 1948.

Seuraavassa tehdään tarkemmin selkoa tärkeimmistä muutoksista, jotka ovat havaittavissa lisätalousarviota valtuuston vahvistamaan kertomusvuoden varsinaiseen talousarvioon verrattessa.

Menosääntö. Varsinaisten menojen yleisen kunnallishallinnon määrärahoissa tapahtuneet muutokset koskivat pääasiassa erinäisiä hallintomenoja, joiden menolisäys oli 8.5 milj. mk. Näistä palkkamenojen lisäyksiin sairaslomasijaisia varten merkittiin 2.5 milj. mk:n suuruinen lisäys ja irtaimistoa varten kaluston hankintamenoihin 2 milj. mk. Sekalaisiin menoihin osoitettiin kaupunginvaltuuston myöntämä ³⁾ uusi 4 milj. mk:n suuruinen määräraha kaupunginhallituksen käyttöön toimistorationalisoinnin edistämistä varten.

Sairaanhoidon menojen tuntuvimmat muutokset koskivat sairaalain lääkkeiden ja sairaanhoitotarvikkeiden määrärahoja sekä ruokintakustannuksia. Näistä edellisiä mm. Marian sairaalan kohdalla korotettiin 5 337 500 mk varsinaiseen talousarvioon merkityn määrän oltua 6 362 500 mk, Kivelän sairaalan kohdalla 3.5 milj. mk ja Malmin sairaalan kohdalla 1 150 000 mk, viimeksi mainittua sairaalaa varten varsinaiseen talousarvioon merkityn määrän oltua 1 055 000 mk. Ruokintakustannukset, jotka varsinaista talousarviota laadittaessa oli arvioitu 80 mk:ksi päivää kohden kaikissa muissa sairaaloissa paitsi Nikkilän sairaalassa, jossa ne oli arvioitu 60 mk:ksi, korotettiin kulautaisairaalan, tuberkuloosisairaalan ja Malmin sairaalan osalta 100 mk:ksi ja Nikkilän sairaalan osalta 70 mk:ksi. Täten esim. tuberkuloosisairaalan ruokintamääräraha nousi 4.4 milj. mk, Malmin sairaalan 1.1 milj. mk ja Nikkilän sairaalan 5.2 milj. mk.

¹⁾ Ks. v:n 1948 Kunnall. asetuskok. s. 1. — ²⁾ Kvsto 30 p. kesäk. 388 §. — ³⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 12.

Kivelän sairaalan vaatteiden pesun määrärahaan merkittiin 1 milj. mk:n suuruinen lisäys ja Nikkilän sairaalan yleisten laitteiden kunnossapitokustannuksiin valtuuston hyväksymä ¹⁾ 400 000 mk suodatinlaitteiden hankkimiseksi sairaalaan. Erinäisiin sairaanhoitomenoihin merkittiin valtuuston myöntämä 19 839 505 mk:n ²⁾ suuruinen lisäys Suomen punaisen ristin sairaalan sairaalamaksuihin ja 5 269 490 mk:n ³⁾ suuruinen lisäys yliopiston klinikoita varten. Sairaanhoidon menot nousivat kaikkiaan 54 506 495 mk.

Huoltotoiminnan menot nousivat 24 918 750 mk, josta 20 milj. mk osoitettiin lukuun Hoito huoltolautakunnalle kuulumattomissa laitoksissa ja yksityisissä kodeissa sekä suoranaisia avustuksia, nimittäin 15 milj. mk sairaalahoidon kohdalle ja 5 milj. mk suoranaisiin avustuksiin. Varsinaisen kunnalliskodin ruokintakustannuksia korotettiin 2.4 milj. mk ja työtupien työaineiden määrärahaa 2 milj. mk.

Lastensuojelun menojen useimmat muutokset koskivat yksityishoitoon sijoittamiseen tarvittavia määrärahoja, joista momentille Yksityishoito ja jatko-opetus merkittiin 1.5 milj. mk luvun muiden momenttien nousun ollessa n. 500 000 mk. Lastenhuoltolaitosten lämpökustannuksia lisättiin 1 milj. mk. Lisäksi lastenhuoltolaitosten tilojen menoihin varattiin uutena eränä 500 000 mk Bengtsårin tilan maatalous- ja metsänhoidollisia töitä varten.

Kahdeksannen pääluokan määrärahoihin, joihin kuuluvat erinäisten sosiaalisten tehtävien määrärahat, myönnettiin kansanhuoltolautakunnan ja sen toimiston painatus- ja sidontakustannuksiin 772 000 mk varsinaiseen talousarvioon merkityn määrän oltua 800 000 mk ja nuorisotyöalautakunnalle uutena eränä 650 000 mk nuorisotoiminnan järjestämiseksi asuntotaloissa Mäkelänkadun 78—82:ssa.

Opetustoimen menoissa muutokset koskivat kansakoulujen kalusto- ja koulutarvikemenoja, joista mm. suomenkielisten kansakoulujen kaluston hankintamenoihin myönnettiin 1.5 milj. mk:n suuruinen lisäys varsinaiseen talousarvioon merkityn määrän oltua 1.5 milj. mk. Koulutarvikkeita varten merkittiin suomenkielisten kansakoulujen käyttöön 3 milj. mk:n suuruinen lisäys ja ruotsinkielisten kansakoulujen käyttöön 1.5 milj. mk:n suuruinen lisäys.

Kiinteistömenoissa muutokset koskivat maatalousosaston maanviljelyskustannuksia, joihin myönnettiin 1 150 000 mk:n suuruinen lisäys, ja saman osaston rakennusmenoja, joita varten osoitettiin momentille Rakennukset 1 050 000 mk. Talo-osaston hallinnossa ja hoidossa olevien kaupungin talojen korjausmäärärahoja korotettiin 3.5 milj. mk varsinaiseen talousarvioon merkityn määrän oltua 9 milj. mk ja rakennusten korjauksiin yleisten töiden lautakunnan käyttöön työväenasuntoja varten varattiin 753 000 mk. Erinäisten hallintokuntain rakennusten korjauksia varten merkittiin sairaalarakennuksia varten 877 000 mk.

Yleisten töiden menoihin merkittiin katujen ja teiden puhtaanapitokustannuksia varten momentille Katujen, teiden ja yleisten paikkojen puhtaanapito vanhalla kaupunkialueella 2.5 milj. mk. Istutusten korjausta ja kunnossapitoa varten osoitettiin momentille Puistot ja istutukset 2 milj. mk ja kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoainehankintoja varten 1 738 000 mk, joka ylitti varsinaiseen talousarvioon merkityn 1 415 000 mk:n. Samoin ylitti momentilla Suojavaatetus varaston määrärahoihin sisältyvä suojavaatevarastoa varten merkitty 1.5 milj. mk:n suuruinen lisäys varsinaiseen talousarvioon merkityn 1 milj. mk:n. Puhtaanapitokustannuksiin lisättiin, puhtaanapito-osaston hoidossa olevien talojen lukumäärän noustua, sopimusten mukaista kiinteistöpuhtaanapitoa varten 1.5 milj. mk.

Liikennelaitoksen tuntuvin menolisäys koski yhteisiä sekalaismenoja. Lisäys oli 100 915 000 mk, mistä määrästä 83 315 000 mk osoitettiin palkkajärjestelyä varten kaupunginhallituksen käyttöön ja pääoman korotuksen johdosta 17 600 000 mk korkomenoihin. Varsinaisen omnibusliikenteen sekalaisia menoja korotettiin 6.5 milj. mk varsinaiseen talousarvioon merkityn määrän oltua 7 250 000 mk. Raitiotieliikenteen menolisäys oli kokonaisuudessaan 1 380 000 mk, josta n. puolet koski kunnossapitokustannuksia. Liikennelaitoksen lautakunnan käyttövaroihin merkittiin 1 milj. mk:n suuruinen lisäys. Kaiken kaikkiaan liikennelaitoksen menolisäys oli 105 373 000 mk.

Satamien menot nousivat yhteensä 30 050 000 mk. Liikenteen kohdalla korotettiin

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 50. — ²⁾ S:n s. 51. — ³⁾ S:n s. 52. —

mm. työpalkkojen määräraha 8 milj. mk ja kaluston hankintakustannukset 2 750 000 mk. Satamien korjaus- ja kunnossapitomenojen kiinteiden laitteiden määräraha nousi, varsinaiseen talousarvioon merkityn määrän oltua 11.8 milj. mk, 7.2 milj. mk, ja rakennusten ja irtonaisten laitteiden määrärahat vastaavasti 1.3 milj. ja 1.4 milj. mk. Yhteisten sekalaisien menojen ryhmässä korotettiin kaupungin suorittamien eläkkeiden osuutta 3.3 milj. mk ja momentille Työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut merkittiin eläkkeiden ja palkkojen nousun vuoksi 4.6 milj. mk.

Teknillisten laitosten menoihin lisäävästi korkomenojen ja kuoletusten nousun muodossa vaikutti osaltaan teknillisten laitosten arvojen korotus, mikä tosin kuitenkin samalla esiintyy myös tulopuolella arvostuseränä ja siis näennäisenä tulona. Laitosten arvon korottamisesta johtuen merkittiin vesijohtolaitoksen yhteisiin sekalaismenoihin laitteiden arvon kuoletuksiin 30 milj. mk ja pääoma-arvon korkomenoihin 56.1 milj. mk kun sitä vastoin varsinaiseen talousarvioon merkityt määrät olivat vastaavasti 10 milj. ja 19.1 milj. mk. Momentille Korot konttokuranttitilistä kaupunginkassassa lisättiin 3 milj. mk ja palkkojen järjestelyä varten kaupunginhallituksen käyttöön 6.2 milj. mk. Vesijohtolaitoksen sekalaismenot lisääntyivät kaikkiaan 96.8 milj. mk. Kaasulaitoksen yhteisten sekalaismenojen lisäys oli 58 milj. mk, josta laitteiden arvon kuoletuksiin merkittiin 16.2 milj. mk ja pääoma-arvon korkomenoihin 9.9 milj. mk varsinaiseen talousarvioon merkittyjen määrien oltua vastaavasti 7.2 milj. mk ja 4.8 milj. mk. Momentille Korot konttokuranttitilistä kaupunginkassassa, jolle varsinaisessa talousarviossa oli merkitty 7 milj. mk, merkittiin 16 milj. mk:n suuruinen lisäys ja palkkojen järjestelyä varten kaupunginhallituksen käyttöön 7.7 milj. mk. Kokonaan uutena eränä varattiin 1.4 milj. mk Haukkasuon Pilo-laitteen tuottaman tappion peittämiseksi. Kaasulaitoksen muista menolisäyksistä mainittakoon käyttöä koskevista menoista kaasunvalmistuksen aine- ja työkustannusten korottaminen 28.7 milj. mk ja korjauksiin ja muihin kustannuksiin varattu 8.3 milj. mk. Sähkölaitoksen yhteisten sekalaismenojen menolisäykset olivat kaikkiaan 108 932 000 mk, josta laitteiden arvon kuoletusten osalle tuli 37 671 921 mk, pääoma-arvon korkomenoihin 46 960 079 mk ¹⁾ ja palkkojen järjestelyä varten kaupunginhallituksen käyttöön 24.3 milj. mk. Teknillisten laitosten menolisäykset olivat kaiken kaikkiaan 91 898 010 mk.

Sekalaisten yleisten menojen menolisäykset koskivat yksinomaan käyttövaroja, joihin lisättiin 188 milj. mk. Tästä määrästä kaupunginvaltuuston yleisiin käyttövaroihin lisättiin 5 milj. mk ja kaupunginhallituksen käyttöön palkkojen ja eläkkeiden korottamiseen 150 milj. mk. Kokonaan uusina erinä kaupunginhallituksen käyttöön merkittiin 3 milj. mk sähkön hinnan korotuksen takia, 15 milj. mk painatustöiden kallistumisen takia sekä 15 milj. mk olympiakisojen järjestelyä varten.

Tuloa tuottaviin pääomamenoihin merkittiin varat kaupunginvaltuuston päättämiä seuraavia uusia kiinteistöostoja varten: 3 844 300 mk Lauttasaaren kylässä Drumsö nimiseen tilaan RN 1⁴⁵⁸ kuuluvan alueen oston ²⁾, 600 000 mk Heinolan pitäjän Heinolan kylässä Mäntylähti nimisestä tilasta RN 1⁵⁷ alueen oston ²⁾, 4 500 000 mk Malmin kylässä olevien tilojen Haga RN 2⁶ ja N:o 21 RN 3²² oston ²⁾, ja 650 000 mk Tapanilan kylässä olevan B 92 nimisen tilan RN 12²³⁸ oston ³⁾ eli näiden alueiden oston yhteensä 9 594 300 mk. Satamamenoihin merkittiin valtuuston hyväksymä ⁴⁾ uusi 5 milj. mk:n suuruinen määräraha sivuraiteen ja yhdystien rakentamiseen Helsingin Kylästäyslaitos oy:lle. Vesijohtolaitoksen menoihin kokonaan uusina momentteina merkittiin seuraavat menoerät: 2 625 000 mk vesijohdon rakentamiseen Marttilan invaliidikylään Korsu- ja Puistotien väliseen Partiotien osaan, 2 400 000 mk vesijohdon rakentamiseen Haagaan Aseman- ja Nurmijärventien väliseen Pengertien osaan, 2 milj. mk Vanhankaupungin suodatinlaitoksen laajennustyön ensimmäisen rakennusvaiheen loppuunsaattamiseen, 400 000 mk Vanhankaupungin vanhojen pyöreiden altaiden järjestämiseen puhdistetun veden säiliöiksi, 975 000 mk vesijohdon rakentamiseen Malmin jatkokoululle, valtuuston myöntämä ⁵⁾ 900 000 mk autotallin järjestämiseen vanhan vesisäiliön alaosaan, 1 050 000 mk talojohto-osaston asennuspajan muutostöitä varten sekä 1 650 000 mk työpajarakennuksessa suoritettavia muutostöitä varten. Valtuuston hyväksymä ⁵⁾ 25 milj. mk:n suuruinen lisäys merkittiin Koskelantieltä Mannerheimintien

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 102 — ²⁾ S:n s. 65. — ³⁾ S:n s. 66. — ⁴⁾ S:n s. 78. — ⁵⁾ S:n s. 100.

pohjoispäähän tulevan päävesijohdon tunneli- ja maatöiden loppuunsaattamiseen, varsinaiseen talousarvioon merkityn määrän oltua 5.5 milj. mk, ja 1.5 milj. mk:n suuruinen lisäys vesijohdon rakentamiseen Malmin sairaalasta Malmin kansakoululle. Vesijohtolaitoksen menolisäys oli kaikkiaan 38.5 milj. mk. Kaasulaitoksen laajennustöitä varten merkitty määräraha korotettiin 12 milj. mk ja valtuuston päättäminä kokonaan uusina menoerinä merkittiin 26 740 mk¹⁾ 4 väkipyörän hankkimiseen. Huomattavana eränä sähkölaitoksen menoissa oli Salmisaaren höyryvoimalaitoksen koneisiin varattu 175 milj. mk. Sitä paitsi varattiin valtuuston hyväksymä 7 963 000 mk:n²⁾ suuruinen uusi määräraha eräiden sähkölaitosten lunastamiseen. Talorakennuksia varten yleisten töiden lautakunnan käyttöön merkittiin uusina menoerinä 2 milj. mk Helsinginkadun 24:ssä olevan elintarvikekeksuksen talon erinäisiä muutostöitä varten sekä 15 milj. mk sahan rakentamiseen Heinoalaan. Liikennelaitosta varten varattiin menolisäystä 124 milj. mk, mikä jakautui seuraavasti: valtuuston myöntämä³⁾ 84 milj. mk uusien linja-autojen hankkimiseen, 16 milj. mk 10 omnibuskorin rakentamiseen Büssing-Nag alustoihin, 19 milj. mk moottorilautan hankkimiseen Korkeasaaren liikennettä varten, ja 5 milj. mk Hakaniementorin liikenteen uudestijärjestelyn kiskotustöitä varten. Muista sijoituksista on mainittava, että valtuuston hyväksymänä korotettiin Oy. Mankala ab:n osakkeiden merkitsemiseen varsinaiseen talousarvioon varattu n. 9.2 milj. mk, 57 057 000 mk⁴⁾, sekä varattiin valtuuston myöntämä uusi 1 milj. mk:n⁵⁾ suuruinen määräraha Maunulan pienasunnot oy:n osakkeiden merkitsemiseen ja uusi 12 milj. mk:n⁶⁾ suuruinen määräraha lainojen myöntämiseen yleishyödyllisille kiinteistöosakeyhtiölle vuokranalennuksia varten. Kaupungin käteiskassan laajentamiseksi merkittiin 400 milj. mk. Tuloa tuottavien pääomamenojen menolisäys oli kaikkiaan 859 227 790 mk.

Tuloa tuottamattomissa pääomamenoissa talousrakennusten menoihin merkittiin seuraavat uudet menoerat: 2.2 milj. mk kaupungintalon luoteisen siiven perustuksien uusimiseen, valtuuston myöntämä⁷⁾ 1 076 000 mk Kivelän sairaalan silmätautiosaston laajennus- ja muutostyötä varten, 600 000 mk Korkeavuorenkadun 39:ssä olevan talon kahden autovajan sisustamiseen asunnoiksi, 2 367 000 mk potilashissin rakentamiseen kunnalliskodin sairasosastorakennukseen, 1.1 milj. mk rakennustoimiston korjauspajan työkaluvaraston ja työnjohtajien huonetilojen laajentamiseen, 1 060 000 mk rakennustoimiston korjauspajan pihamaan päällystämiseen kestopelliteellä sekä valtuuston myöntämät 650 000 mk⁸⁾ kilpailun järjestämiseen Meilahden kansakoulun suunnittelusta ja 5 milj. mk⁹⁾ Lauttasaaren kansakoulutalon laajentamiseen. Sitä paitsi merkittiin 573 000 mk:n suuruinen lisäys ruokalarakennuksen rakentamiseen Malminkadun 5:ssä olevalle varastoalueelle, valtuuston myöntämä⁹⁾ 450 000 mk:n suuruinen lisäys Kivelän sairaalan laboratoriossa ja fysikaalisella osastolla suoritettavia muutostöitä varten ja 3 360 000 mk:n suuruinen lisäys saman sairaalan mielitautiosastolla suoritettavia muutostöitä varten. Katu- ja tietöitä varten yleisten töiden lautakunnan käyttöön uusina menoerinä varattiin valtuuston hyväksymä¹⁰⁾ 5 320 000 mk Hakaniementorin myyntialueen uudelleen järjestämiseen, 1 305 000 mk eräiden Lauttasaareissa olevien, kaupungille tulevien katuosuuksien päällystämiseen puolikestopelliteellä, 3 580 000 mk Salmisaaren höyryvoima-aseman ja Vanhan hautausmaan välisen Lapinlahdentien osan eteläpuolen tasotustöitä varten sekä 300 000 mk väliaikaisen tulotien rakentamiseen Haagan korttelin n:o 4 tonteille n:o 11—17. Viemäritöitä varten merkittiin 2.4 milj. mk:n suuruinen lisäys eräiden liitosalueella olevien palokaivojen korjaamiseen tai uusimiseen ja uutena eränä 585 000 mk viemärin rakentamiseen Haagan korttelia n:o 4 varten. Urheilukenttien menoihin lisättiin uimastadionin erinäisiä sisustustöitä varten 12 milj. mk varsinaisessa talousarviossa olleen 1 milj. mk:n lisäksi ja uusina menoerinä 810 000 mk Pirkkolan uimalammikon järjestämisestä varten ja 3.6 milj. mk Pukinmäen urheilukentän laajentamiseen.

Tulosääntö. Kaupunginvaltuuston päätettyä¹¹⁾ korottaa sairaalataksan heinäkuun 1 p:stä 1948 lukien, arvioitiin varsinaisten tulojen kohdalla sairaanhoidon ylitulot 53 590 000 mk:ksi, jolloin taksan keskimääräinen nousu oli 90 % mielitautiosastoilla ja 80 % muilla osastoilla. Täten tulot Marian sairaalan kohdalla nousivat 4.5 milj. mk, kulkutautisai-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 102. — ²⁾ S:n s. 104. — ³⁾ S:n s. 94. — ⁴⁾ S:n s. 15. — ⁵⁾ S:n s. 14. — ⁶⁾ S:n s. 86—87. — ⁷⁾ S:n s. 49. — ⁸⁾ S:n s. 60. — ⁹⁾ S:n s. 49. — ¹⁰⁾ S:n s. 79. — ¹¹⁾ S:n s. 48.

raalan kohdalla 2 milj. mk, Kivelän sairaalan kohdalla 7 milj. mk ja Nikkilän sairaalan kohdalla 2.7 milj. mk. Taksan korotuksesta johtuen nousi huoltotoimen suoritettava korvaus sairaanhoidosta kaupungin sairaaloissa 11.6 milj. mk ja luontoiseduista saatavat tulot 13.6 milj. mk. Valtuuston korotettua ¹⁾ poliklinikataksan 100 % kesäkuun 1 p:stä 1948 lukien arvioitiin ylitulot sairaalain poliklinikoista 5.6 milj. mk:ksi. Sairaaloista saatavat sekalaiset tulot nousivat 1.9 milj. mk, johon sisältyy mm. yliopiston suoritettava korvaus opetuksen järjestämisestä Kivelän sairaalassa ja tuberkuloosisairaalassa, mikä korvaus oli korotettu 100 % kertomusvuoden alusta lukien.

Huoltotoimen ylitulot laskettiin 11.5 milj. mk:ksi, joissa mm. otettiin huomioon menosäännössä työtupien työaineita varten myönnettyt lisämäärärahat vastaavasti 2 milj. mk:n suuruisina myyntituloina. Varsinaisen kunnalliskodin yhteyteen kuuluvien työhuoneiden lisätuotto merkittiin 2.5 milj. mk:ksi.

Korotettujen hoitomaksujen perusteella merkittiin lastensuojelun tuloihin 6 milj. mk:n suuruinen tulolisäys lastenhoitokorvauksista.

Korotettujen maksujen perusteella lisättiin myös yleisiin töihin kuuluvien yksityisten kiinteistöjen puhtaanapitotuloja 3.5 milj. mk.

Sähkön säännöstelyn aiheuttamasta supistetusta liikenteestä johtuen sekä sen johdosta, että hinnat korotettiin vasta toukokuun 2 p:nä 1948, arvioitiin liikennelaitoksen raitiotieliikenteen tuottavan tulovajausta 40 milj. mk, ja johdinautoliikenteen, liikenteen alettua vasta lokakuun 1 p:nä 1948, tuottavan tulovajausta 3.5 milj. mk. Sitä vastoin muusta liikenteestä arvioidut ylitulot olivat 48.1 milj. mk, joten liikennelaitoksen lopullinen ylitulojäämä oli 4.6 milj. mk.

Satamamaksuista tammi—toukokuun aikana saatujen tulojen perusteella arvioitiin koko vuoden tulolisäyksen olevan tuulaakimaksuista 25 milj. mk, liikennemaksuista 15 milj. mk, nosturimaksuista 1.5 milj. mk ja laituri- ja aluevuokrista 5 milj. mk, joten satamien tulot nousivat kaikkiaan 46.5 milj. mk.

Teknillisten laitosten kohdalla, valtuuston korotettua ²⁾ veden hintaa ja mittari-voikramaksuja, laskettiin vesijohtolaitoksen tuloihin mm. vedenmyynnistä kertyvän 50 milj. mk:n suuruiset lisätulot. Hintojen korotuksesta johtuen nousivat myös kaasulaitoksen tulot kaasun yksityiskulutuksesta 54.9 milj. mk ja sivutuotteista saatavat tulot 12.4 milj. mk. Romun myynti tuotti laitokselle 2.9 milj. mk:n suuruisen lisäyksen sekalaisiin tuloihin, jotka oli varsinaisessa talousarviossa arvioitu 100 000 mk:ksi. Kaasulaitoksen ylitulot arvoitiin kaikkiaan 70.7 milj. mk:ksi. Sähkölaitoksen ylitulot, 94 133 990 mk, kertyivät yksityiskulutuksessa ylitetystä säännöstelystä sähkönkulutuksesta.

Teknillisten laitosten menosäännössä laitosten pääoma-arvon korotus aiheutti vastaavat arvostuserät tulosäännössä, joten pääoma-arvon korko vesijohtolaitoksen kohdalla nousi 56.1 milj. mk, kaasulaitoksen kohdalla 9.9 milj. mk ja sähkölaitoksen kohdalla 46 960 079 mk. Liikennelaitoksen vastaava korotus oli 17.6 milj. mk. Laitosten pääoma-arvon korkojen tulolisäys oli kaikkiaan 130 560 079 mk varsinaisen talousarvion vastaavan määrän oltua 75 169 193 mk. Omien laitosten konttokuranttitilit saivat menosäännön mukaisesti yhteensä 19 milj. mk:n suuruisen tulolisäyksen, joka vesijohtolaitoksen osalta oli 3 milj. mk ja kaasulaitoksen osalta 16 milj. mk.

Kunnallisveroista arvioitiin ylituloja saatavan 857 950 022 mk.

Teknillisten laitosten pääoma-arvon korotuksen aiheuttama vastaava tulolisäys pääomatulojen laitteiden arvon kuoletuksissa oli menosäännön mukaisesti vesijohtolaitoksen kohdalla 30 milj. mk, kaasulaitoksen kohdalla 16.2 milj. mk ja sähkölaitoksen kohdalla 37 671 921 mk.

Säästö v:sta 1947 oli 305 148 023 mk, josta varsinaisessa talousarviossa oli käytetty 75 milj. mk ja jäljellä oli 230 148 023 mk.

V:n 1949 talousarvioehdotus. Sota-aikana ja sitä lähinnä seuraavina vuosina oli kaikenlainen uudistyötoiminta, varsinkin rakennustoiminta, jokseenkin lamassa niin yksityisten kuin kaupunginkin osalta. Mm. tarveaineista oli suuri puute. Viime vuosien talousarvioita laatiessaan kaupunki suunnitteli suoritettavaksi hyvinkin paljon välttämättömäksi osoittautuneita monenlaisia uudistöitä, mutta suunnitelmien toteuttaminen kohtasi vaikeuksia ja suuri osa töistä jäi suorittamatta. Niinpä v:een 1949 siirtyi tällaisia määrärahasäästöjä n. 800 milj. mk. Suunnitelmien jäädessä toteuttamatta

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 48. — ²⁾ S:n s. 100.

tilanne kiristyi yhä monilla toimialoilla. Mm. opetus- ja sairaanhoitoalalla tilanpuute kärjistyi arveluttavasti. Tämän vuoksi v:n 1949 talousarviossa ehdotettiin myönnettäväksi yksin koulu- ja sairaalarakennuksia varten n. 200 milj. mk. Teknillisten laitosten uudistustöihin, joihin kertomusvuonna oli varattu 1 miljardi mk, ehdotettiin nyt n. 900 milj. mk. Asuntorakennustoiminnan tukemiseksi kaupunginhallitus ehdotti varattavaksi 300 milj. mk edellyttäen, että valtio osallistuisi suhteellisesti suuremmalla määrällä tähän avustustoimintaan. Varoja ajateltiin käyttää mm. huokeakorkoisten lainojen myöntämiseen. Niiden käyttämisestä päätettiin esittää myöhemmin kaupunginvaltuustolle tarkempi suunnitelma.

V:n 1949 talousarvioehdotukseen sisältyi suuri määrä sellaisia pääomasijoituksia, joihin vakiintuneen käytännön mukaan olisi ollut käytettävä lainavaroja. Mahdollisuudet uusien lainojen saantiin kohtuullisin ehdoin olivat kuitenkin edelleen heikot. Tämän johdosta jouduttiin v. 1949 käyttämään verovaroja yli miljardi mk tarkoitukseen, jotka olisi ollut rahoitettava lainavaroilla. Tämä merkinnee n. 3 mk veroäyriille.

Kaupungilla oli jo käytettävissä olevien ja lisää ehdotettujen määrärahojen puitteissa taloudellisia mahdollisuuksia järjestää töitä varsin huomattavalle työntekijämäärälle. Siltä varalta, että näihin töihin soveltumattomille työttömille jouduttiin järjestämään muunlaisia töitä, varattiin aikaisemmin siirtyneiden n. 36 milj. mk:n lisäksi 1 milj. mk käytettäväksi kaupunginhallituksen määräyksen mukaisesti.

Talousarvioehdotukseen ei sisällytetty mitään muuta varsinaista määrärahaa olympiakisoja varten kuin 10 milj. mk valmistaviin järjestelyihin. Välillisesti sen sijaan kisat vaikuttivat talousarvioon siten, että niiden vuoksi erinäisiä töitä, lähinnä urheilukenttien laajennuksia ja liikenneväylien järjestelyjä, ehdotettiin suoritettavaksi jo v. 1949 eli aikaisemmin kuin muuten kenties olisi ollut asianlaita. Samoin ehdotettiin eräiden rakennustöiden jouduttamista. Näillä sijoituksilla oli kuitenkin pysyvä arvonsa.

V:n 1949 talousarvioehdotusta yksityiskohtaisemmin tarkastettaessa havaitaan, teknillisten laitosten ja liikennelaitoksen menot nettomäärin käsiteltyinä, että menojen yhteismäärä oli 7 504.1 milj. mk sen oltua v. 1948 5 291.6 milj. mk. Menoja verrattaessa pääluokittain kertomusvuoden vastaaviin määriin ottamalla samalla huomioon teknillisten laitosten ja liikennelaitoksen menot bruttomäärin, kohdistuvat lisäykset menojen kohdalla huomattavimmin sairaanhoitoon, lisäys 266.8 milj. mk, opetustoimeen, lisäys 196.9 milj. mk, liikennelaitokseen, lisäys 159.4 milj. mk, teknillisiin laitoksiin, lisäys 248.6 milj. mk, sekä tuloa tuottamattomiin pääomamenoihin, lisäys 225.4 milj. mk. Sekalaiset yleiset menot osoittivat vähennystä 584.0 milj. mk ja tuloa tuottavat pääomamenot 66.2 milj. mk. Velan kuoletus osoitti 4.1 milj. mk:n lisäystä. Tulojen suurimmat lisäykset koskivat liikennelaitoksen tuloja, lisäys 262.9 milj. mk bruttomäärin, ja teknillisten laitosten tuloja, lisäys 434.1 milj. mk bruttomäärin. Verojen lisäys oli 434.0 milj. mk.

Tuloa tuottaviin pääomamenoihin ehdotettiin käytettäväksi lainavaroja 100.0 milj. mk eli 5.1 milj. mk vähemmän kuin v. 1948. Tuloa tuottamattomiin pääomamenoihin ehdotettiin käytettäväksi verotuksella koottavia varoja. Verotuksella koottava määrä oli 5 043.7 milj. mk eli 412.6 milj. mk suurempi kuin v:n 1948 talousarviossa.

V:n 1949 ennakkovero ehdotettiin kannettavaksi samansuuruisena kuin v. 1948 eli 12 %:na tuloista. Lopullisen veroäyriin hinnan arvioiminen ei ennakkoperintälain voimaantulon jälkeen ollut laskettavissa yhtä yksinkertaisesti kuin ennen sen riippuessa nyt osittain valtiovallan aikanaan tekemästä päätöksestä. Ennakkoverolain luonteesta johtui, että verovelvollisilta oli myöhemmin kannettava lisäveroa tai heille suoritettava takaisin liikaa kannettua veroa tai tehtävä, kuten v. 1948 oli asianlaita, molempia. Niinpä verovelvollisilta kertomusvuonna kannettiin lisää n. 504 milj. mk ja heille maksettiin takaisin n. 377 milj. mk.

V:n 1949 talousarvioehdotukseen ei ole voitu merkitä mitään säästöä aikaisemmilta vuosilta. Edellisiltä vuosilta syntynyt säästö käytettiin kokonaan keväällä 1948 hyväksytyssä lisätalousarviossa ja kertomusvuodelta tuskin oli mitään säästöä odotettavissa.

Teattereille ja Suomalaiselle oopperalle myönnettyjen avustusten ehdoksi asetettiin, kuten aikaisemminkin, että Ruotsalaisen teatterin ja Helsingin kansanteatterin tuli antaa vähintään 25, Helsingin työväenteatterin vähintään 10 ja Suomalaisen oopperan vähintään 8 kansannäytäntöä puolesta tai sitä huokeammasta lipunhinnasta.

Käsiteltyään kaupunginhallituksen laatimaa talousarvioehdotusta kaupunginval-

tuusto vahvisti ¹⁾ v:n 1949 talousarvion, jonka pääluokkien ja osastojen loppusummat sekä näiden meno- tai tulolisäykset (+) ja meno- tai tulovähennykset (—) v:een 1948 verran ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

Menot

Varsinaiset menot

1. Yleinen kunnallishallinto	mk	399 452 015	+	161 234 070
2. Oikeus- ja järjestystoimi	»	231 580 595	+	66 189 779
3. Palotoimi	»	106 806 320	+	44 980 749
4. Terveystenhoito	»	141 855 732	+	37 252 579
5. Sairaanhoido	»	884 113 314	+	321 299 761
6. Huoltotoimi	»	369 498 638	+	122 917 651
7. Lastensuojelu	»	131 085 427	+	44 917 670
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	»	178 062 663	+	63 558 308
9. Opetustoimi	»	607 489 369	+	204 362 035
10. Sivistystoimi	»	90 951 760	+	33 932 137
11. Kiinteistöt	»	291 442 069	+	87 060 559
12. Yleiset työt	»	486 394 344	+	153 549 876
13. Liikennelaitos	»	2 604 940	+	1 845 885
14. Satamat	»	296 413 994	+	112 919 599
15. Teurastamo	»	49 748 060	+	17 894 101
16. Elintarvikekeskus	»	96 422 306	+	31 801 626
17. Teknilliset laitokset	»	—	—	—
18. Sekalaiset yleiset menot	»	120 895 000	—	396 034 000
19. Korot ja lainakustannukset	»	158 566 172	—	5 209 350
20. Verojen poistot ja palautukset	»	100 300 000	+	37 050 000
		Yhteensä mk	4 743 682 718	+1 141 523 035

Pääomamenot

21. Tuloa tuottavat pääomamenot	mk	2 006 805 500	+	793 004 355
22. Tuloa tuottamattomat pääomamenot	»	644 233 210	+	273 859 404
23. Velan kuoletus	»	109 359 217	+	4 115 783
		Yhteensä mk	2 760 397 927	+1 070 979 542
		Kaikkiaan mk	7 504 080 645	+2 212 502 577

Tulot

Varsinaiset tulot

1. Yleinen kunnallishallinto	mk	573 000	+	150 000
2. Oikeus- ja järjestystoimi	»	4 479 800	+	1 220 000
3. Palotoimi	»	4 850 000	+	1 950 000
4. Terveystenhoito	»	24 281 094	+	8 066 475
5. Sairaanhoido	»	257 488 456	+	102 560 082
6. Huoltotoimi	»	88 725 710	+	28 491 983
7. Lastensuojelu	»	41 787 607	+	16 601 992
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	»	23 303 832	+	7 874 304
9. Opetustoimi	»	149 956 942	+	94 308 655
10. Sivistystoimi	»	9 006 080	+	3 213 616
11. Kiinteistöt	»	222 789 838	+	32 028 595
12. Yleiset työt	»	136 559 247	+	43 601 240
13. Liikennelaitos	»	—	—	—
14. Satamat	»	362 205 000	+	158 580 000
15. Teurastamo	»	51 336 420	+	18 099 244

¹⁾ Kvsto 8 p. jouluk. 608 § ja 14 p. jouluk. 614 §; khn mietinnöt n:o 14, 18 ja 21.

16. Elintarvikekeskus	»	101 000 000	+	32 000 000
17. Teknilliset laitokset	»	160 498 520	+	93 543 963
18. Sekalaiset yleiset tulot	»	4 200 000	+	450 000
19. Korot ja osingot	»	326 362 167	+	185 676 754
20. Verot	»	5 092 710 006	+	1 291 984 566
Yhteensä mk				7 062 113 719 + 2 120 401 469

Pääomatulot

21. Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot . mk		341 966 926	+	172 189 108
22. Lainavarat	»	100 000 000	—	5 088 000
— Säästö edelliseltä vuodelta	»	—	—	75 000 000
Yhteensä mk				441 966 926 + 92 101 108
Kaikkiaan mk				7 504 080 645 + 2 212 502 577

Vahvistetun talousarvion loppusummat on edellä olevassa taulukossa verrattu v:n 1948 varsinaisen talousarvion määriin. Jos v. 1948 vahvistetun lisätalousarvion määrärahat otetaan huomioon, vähenee menojen nousu 2 212 502 577 mk:sta 768 382 532 mk:aan. Seuraavassa selostetaan v:n 1949 talousarvio v:n 1948 varsinaisen sekä lisätalousarvion määriin verraten.

Menosääntö. Yleisen kunnallishallinnon menojen kohdalla, jotka muodostavat varsinaisten menojen ensimmäisen pääluokan, merkittiin kaupunginhallituksen määrärahoihin uusina erinä 300 000 mk kaupunginjohtajien edustusvaroiksi ja 443 000 mk henkilöauton ostoa varten. Rahatoimiston menoihin sisältyneet sotainvalidien huolto- jaoston määrärahat poistettiin. Tilastotoimiston sääntöpalkkaisten virkojen määrärahoihin merkittiin kaupunginvaltuuston päätöksen ¹⁾ mukaan yhden uuden 16 palkkaluokkaan kuuluvan toimistoapulaisen viran palkkausmenot sekä tilapäisen työvoiman määrärahoihin ylimääräisen apulaisaktuaarin ja yhden uuden siivoojan palkkausmenot. Erinäisiin hallintomenoihin kuuluvat vakuutusmaksut kansaneläkelaitokselle merkittiin Kansaneläke- ja lapsilisämaksut nimisenä määrärahana ja korotettiin 9 milj. mk:sta 60 milj. mk:aan. Hallintomenojen sekalaisiin menoihin lisättiin uusi momentti Rakennustoimikunta, jolle varattiin 1 375 000 mk.

Toisessa pääluokassa, Oikeus- ja järjestystoimi, nousi maistraatin menojen palkkiomääräraha 72 000 mk:aan valtuuston hyväksytyä ²⁾ maistraatin lisäjäsenenä asemakaava- ja rakennusasioita käsiteltäessä toimivan asiantuntijan palkkion korottamisen 6 000 mk:ksi. Ulosottolaitoksen menoihin merkittiin I kaupunginvoudinkonttorin tilapäisen työvoiman määrärahoihin lisääntyneiden häätöjen vuoksi yhden ylimääräisen ulosottoapulaisen palkkausmenot ja Helsinki—Malmin ulosottopiirin sääntöpalkkaisten virkojen määrärahoihin valtuuston päätöksen ³⁾ mukaan yhden 19 palkkaluokkaan kuuluvan toimistoapulaisen palkkausmenot. Huoneenvuokralautakuntien palkkiomäärärahojen kohdalla nousi katselmuspalkkioiden menoera 40 000 mk:sta 75 000 mk:aan kaupunginhallituksen korotettua ⁴⁾ katselmuspalkkion.

Järjestyksessä kolmannen pääluokan, Palotoimi, tilapäisen työvoiman menot nousivat 197 200 mk:sta 9 351 760 mk:aan, johon nyt sisällytettiin 9 milj. mk lainmukaisia sunnuntaityökorvauksia varten; mainittakoon lisäksi, että tilapäisen työvoiman ylityökorvaukset nousivat 40 000 mk:sta 100 000 mk:aan toimistotöiden lisääntymisen vuoksi. Kaluston hankintamenoihin merkittiin 3 250 000 mk 13 radiovastaanottimen hankkimiseksi palo- ja sairaidenkuljetusautoihin ja 2 milj. mk moottoriveneen muuttamiseksi ruiskuveneeksi. Palotoimen avustusvaroihin merkittiin valtuuston päätöksen ⁵⁾ mukaan 25 000 mk:n suuruinen lisäys Helsingin V.P.K:lle tulevaan avustukseen.

Terveydenhoidon menot käsittävässä neljännessä pääluokassa varattiin terveydenhoitolautakunnan ja sen toimiston tilapäisen työvoiman määrärahoihin yhteensä 54 000 mk aluesairaanhoidajattarille ja päivystyspuhelimien hoitajattarille suoritettavia lainmukaisia sunnuntaityökorvauksia varten sekä uusi 155 400 mk:n suuruinen erä terveys-sisaren palkkaamiseksi 10 kuukauden ajaksi kodinhoitajien välityksen avuksi. Terveystoimien valvonnan menoihin lisättiin uutena momenttina 10 000 mk:n suuruiset kaluston

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 4. — ²⁾ S:n s. 42. — ³⁾ S:n s. 43. — ⁴⁾ S:n s. 156. — ⁵⁾ S:n s. 44—45.

kunnossapitomenot polkupyörien korjauskuluja varten. Maidontarkastamon kaluston hankintamenoihin merkittiin yhteensä 225 000 mk uusien keskipakokoiskoneiden hankintaa varten. Tuberkuloosihuollon huoltotoimiston lääkkeiden ja sairaanhoitotarvikkeiden menojen kohdalla varattiin 165 000 mk kaitafilmejä varten. Sielullisesti sairaiden huoltolaitosten tilapäisen työvoiman menoihin merkittiin vastaanottoaseman kohdalla uusi 330 000 mk:n suuruinen erä sunnuntaityökorvausten suorittamiseen ja naisten keskuskodin kohdalla 70 818 mk samaan tarkoitukseen. Kouluhammasklinikan sääntöpalkkaisten virkojen menot järjestettiin huomioonottaen kaupunginvaltuuston päätös ¹⁾ kouluhammaslääkärien virkojen siirtämisestä ylempään palkkaluokkaan sekä päätös ²⁾ 21 palkkaluokkaan kuuluvan leikkaushoitajattaren viran perustamisesta kouluhammasklinikkaan v:n 1949 alusta lukien. Valtuuston päätöksen ³⁾ mukaan siirrettiin v:n 1948 talousarviossa äitiys- ja lastenneuvolain tilapäisen työvoiman momentilta äitiysneuvoloiden potilaiden hampaidenhoitomenot kouluhammasklinikan tilapäisen työvoiman määrärahoihin. Tätä hammashoitoa varten merkittiin hammaslääkäriin palkkausmenoksi 3 tunnin vastaanotosta päivittäin yhteensä 183 570 mk, vastaanottoapulaisen palkkausmenoksi 66 600 mk ja siivoojan palkkausmenoksi 36 000 mk. Veneeristen tautien poliklinikoiden sääntöpalkkaisissa viroissa suoritettiin valtuuston päätöksen ³⁾ mukainen uudelleenjärjestely ja perustettiin kaksi uutta 27 palkkaluokkaan kuuluvaa apulaislääkäriin virkaa ja lakkautettiin yksi 16 palkkaluokkaan kuuluva toimistoapulaisen virka; lisäksi lakkautettiin kaksi 19 palkkaluokkaan kuuluvaa hoitajattaren virkaa ja kaksi 17 palkkaluokkaan kuuluvaa hoitajattaren virkaa ja niiden tilalle perustettiin kaksi 21 palkkaluokkaan kuuluvaa osastonhoitajattaren virkaa ja kaksi 19 palkkaluokkaan kuuluvaa sairaanhoitajattaren virkaa. Poliklinikoiden kaluston hankintaa ja kunnossapitoa varten merkittiin omat momentit, joista edelliselle osoitettiin 60 000 mk ja jälkimmäiselle 30 000 mk. Äitiys- ja lastenneuvolain tilapäisen työvoiman määrärahoihin merkittiin uudet lastenneuvoloiden lääkärien palkkiomenot Kulmavuorenkadun 2:n, Alppikadun 19:n, Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan lastenneuvoita varten vastaavasti 50 000 mk:n, 60 000 mk:n, 100 000 mk:n ja 100 000 mk:n suuruisin määrin ja uusi 270 400 mk:n suuruinen erä Kulmavuorenkadun 2:n äitiysneuvolan lääkärin palkkiota varten; edellisen ohella varattiin tilapäisen työvoiman menoihin ensimmäisen kerran 72 960 mk vastaanottoapulaisen palkkaamiseksi Malmin terveystaloon vuoden ajaksi ja 24 000 mk kättilöiden ja terveysisarien sunnuntaityökorvauksia varten. Uudet, lasten- ja äitiysneuvoita varten järjestetyt vastaanottopaikat aiheuttivat osaltaan nousua mm. vuokramenoissa. Terveystaloon koskevista avustuksista mainittakoon, että Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin osaston sotakummi-valiokunnalle merkittiin 350 000 mk oppikoululaisten hampaidenhoidon järjestämisestä varten. Aikaisemmin lastensuojelulautakunnan menoarvioon kuulunut maitopisarayhdistyksen avustusmääräraha siirrettiin terveydenhoidon menoihin, tällä kertaa 1. s milj. mk:n suuruisena ottaen huomioon valtuuston kertomusvuonna myöntämät ⁴⁾ lisäavustukset.

Sairaanhoidon menojen lisäys oli, 266. s milj. mk eli teknillisten laitosten bruttomäärin lasketun menolisäyksen jälkeen menosäännön toiseksi suurin. Eri sairaalain sääntöpalkkaisia virkoja uudelleen järjestettäessä perustettiin seuraavat kaupunginvaltuuston v:n 1949 alusta lukien hyväksymät ⁵⁾ virat: Marian sairaalan kohdalla yksi 33 palkkaluokkaan kuuluva laboratoriolilääkäriin virka, yksi 30 palkkaluokkaan kuuluva apulaislääkäriin virka, yksi 23 palkkaluokkaan kuuluva apulaisylihoitajattaren virka, yksi 21 palkkaluokkaan kuuluva osastonhoitajattaren virka, kaksi 19 palkkaluokkaan kuuluvaa sairaanhoitajattaren virkaa, kahdeksan 16 palkkaluokkaan kuuluvaa apuhoitajan virkaa, kolme 16 palkkaluokkaan kuuluvaa lastenhoitajan virkaa, kaksi 16 palkkaluokkaan kuuluvaa toimistoapulaisen virkaa ja kolme 16 palkkaluokkaan kuuluvaa apumiehen virkaa; kulkutautisairaalan kohdalla yksi 23 palkkaluokkaan kuuluva lastentarhanopettajan virka, yksi 21 palkkaluokkaan kuuluva kanslianhoitajan virka ja yksi 19 palkkaluokkaan kuuluva asentajan virka; Kivelän sairaalan kohdalla yksi 33 palkkaluokkaan kuuluva alilääkäriin virka, kaksi 30 palkkaluokkaan kuuluvaa apulaislääkäriin virkaa, yksi 21 palkkaluokkaan kuuluva poliklinikanhoitajattaren virka, yksi 14 palkkaluokkaan kuuluva hierojan virka, kaksi 18 palkkaluokkaan kuuluvaa toi-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 46-47. — ²⁾ S:n s. 46. — ³⁾ S:n s. 47. — ⁴⁾ S:n s. 56. — ⁵⁾ S:n s. 48-51.

mistoapulaisen virkaa, kaksi 16 palkkaluokkaan kuuluvaa apumiehen virkaa ja yksi 9 palkkaluokkaan kuuluva siivoojan virka; Nikkilän sairaalan kohdalla yksi 28 palkkaluokkaan kuuluva psykologin virka, yksi 21 palkkaluokkaan kuuluva laboratoriohoitajattaren virka, yksi 22 palkkaluokkaan kuuluva sosiaalihoitajattaren virka, yksi 21 palkkaluokkaan kuuluva miesten käsityönohjaajan virka, kahdeksan 18 palkkaluokkaan kuuluvaa mielisairaanhoitajattaren virkaa, kolme 20 palkkaluokkaan kuuluvaa mielisairaanhoitajan virkaa, yksi 23 palkkaluokkaan kuuluva kanslianhoitajan virka, yksi 17 palkkaluokkaan kuuluva toimistoapulaisen virka, kaksi 10 palkkaluokkaan kuuluvaa kylvetäjän virkaa, kuusi 9 palkkaluokkaan kuuluvaa siivoojan virkaa, yksi 12 palkkaluokkaan kuuluva keittäjän virka, kaksi 9 palkkaluokkaan kuuluvaa keittiöapulaisen virkaa, yksi 20 palkkaluokkaan kuuluva asentajan virka, yksi 21 palkkaluokkaan kuuluva puusepän virka ja yksi 18 palkkaluokkaan kuuluva varastonhoitajan virka; tuberkuloosisairaalan kohdalla kaksi 19 palkkaluokkaan kuuluvaa sairaanhoitajattaren virkaa, yksi 21 palkkaluokkaan kuuluva toimistoapulaisen virka ja yksi 13 palkkaluokkaan kuuluva varastonhoitajan virka; sekä Malmin sairaalan kohdalla yksi 21 palkkaluokkaan kuuluva osastonhoitajattaren virka, kolme 19 palkkaluokkaan kuuluvaa sairaanhoitajattaren virkaa, yksi 9 palkkaluokkaan kuuluva keittiöapulaisen virka ja yksi 18 palkkaluokkaan kuuluva lämmittäjän virka. Yksi 16 palkkaluokkaan kuuluva Nikkilän sairaalan apumiehen virka ja yksi 16 palkkaluokkaan kuuluva Malmin sairaalan apumiehen virka lakkautettiin v:n 1949 alusta lukien. Tilapäisen työvoiman määrärahoihin varatut lainmukaiset sunnuntaityökorvaukset olivat suurimmat sairaaloiden hoitohenkilökunnan palkkausmenoissa nouden mm. Marian sairaalan kohdalla 3.3 milj. mk:aan, Kivelän sairaalan kohdalla 6.2 milj. mk:aan, Nikkilän sairaalan kohdalla 7.2 milj. mk:aan ja tuberkuloosisairaalan kohdalla 2.6 milj. mk:aan. Tilapäisen työvoiman palkkausmenoihin Marian sairaalan taloushenkilökunnan menojen kohdalla varattiin 85 200 mk lähetin palkkaamista varten v:ksi 1949 ja Nikkilän sairaalan hoitohenkilökunnan menojen kohdalla sairaalassa toimivan mielisairaanhoitokoulun johtajan palkkausmenot, 201 120 mk, vuotta 1949 varten. Ruokintapäiväkustannukset merkittiin kaikissa muissa sairaaloissa 80 mk:sta korotettuina 110 mk:ksi paitsi maaseudulla sijaitsevassa Nikkilän sairaalassa, jossa kustannukset nousivat 60 mk:sta 80 mk:aan. Nikkilän sairaalan yhteydessä toimivan mielisairaanhoitokoulun kustannukset aiheuttivat osaltaan menojen nousua monella sairaalan menomomentilla, mm. kaluston hankintamenoihin lisättiin mielisairaanhoitokoulua varten yhteensä 302 500 mk, ruokintamenoihin 732 000 mk ja kuljetus- ja matkakustannuksia varten 146 000 mk. Kaluston hankintamenoihin varattiin lisäksi 600 000 mk Nikkilän sairaalan käyttöön hankittavan uuden kuorma-auton ostoa varten. Sairaalaviraston sääntöpalkkaisten virkain määrärahoihin merkittiin valtuuston päätöksen ¹⁾ mukaan yhden uuden 18 palkkaluokkaan kuuluvan toimistoapulaisen viran palkkausmenot ja sairaanhoitajatarikoulun sääntöpalkkaisten virkojen määrärahoihin yhden 9 palkkaluokkaan kuuluvan siivoojan palkkausmenot, molemmat v:n 1949 alusta lukien. Erinäisiin sairaanhoitomenoihin kuuluvia eri sairaalain ja laitosten kannatuseriä oli kustannusten nousun vuoksi jälleen korotettava. Suomen punaisen ristin sairaalalle suoritettavat sairaalamaksut nousivat 62 643 683 mk:aan kaupunginvaltuuston tammikuun 28 p:nä 1948 muutettua ²⁾ sairaalan kanssa aikaisemmin tekemänsä sopimusta siten, että korvaus Suomen punaiselle ristille suoritetaan kuluvan vuoden eikä edellisen vuoden hoitokustannusten perusteella. Kustannukset hoitopäivältä arvioitiin 1 000 mk:ksi. Yliopiston klinikain avustussumma nousi 26 750 000 mk:aan, jolloin mm. kustannukset naisten klinikassa arvioitiin 290 mk:ksi hoitopäivältä. Boijen sairaala ja synnytyslaitos sai korotettujen ³⁾ hoitomaksujen johdosta 3 240 000 mk. Sairaanhoitomenojen uutena menoeränä varattiin ensimmäisen keran allergiasairaalan menomomentille 4 320 000 mk.

Huoltotoimen menojen yhteydessä mainittakoon, että huollettavien henkilöiden lukumäärä ei kertomusvuoden aikana osoittanut huomattavampaa nousua, mutta hintatason noustessa avustusten saajien avustuseriä oli jatkuvasti korotettava. Samoin laitoshuollon aiheuttamat kustannukset nousivat. Huoltoviraston yleisen toimiston menot lisääntyivät osaltaan myöskin v:n 1949 alusta lukien tämän toimiston alaisena toimivan lapsilisäkanslian aiheuttamien menojen vuoksi. Siten tilapäisen työvoiman menomomentille merkittiin lapsilisäkanslian tarvetta varten yhden 18 090 mk:n kuukausipalkkaisen kanslian-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 48. — ²⁾ S:n s. 51. — ³⁾ Ks. v:n 1947 kert. I osan s. 51.

hoitajan, yhden 15 540 mk:n kuukausipalkkaisen käsittelijän, yhden 13 880 mk:n kuukausipalkkaisen toimistoapulaisen, yhden 13 320 mk:n kuukausipalkkaisen toimistoapulaisen ja kolmen 12 430 mk:n kuukausipalkkaisen toimistoapulaisen ja yhden siivoojan (36 000 mk) palkkausmenot sekä ylityö- ja sunnuntaityökorvauksia ja tilapäisiä apulaisia varten yhteensä 100 000 mk, joten tilapäisen työvoiman menomomentti nousi 685 264 mk:sta 2 387 300 mk:aan. Lapsilisäkanslian menoja silmällä pitäen varattiin tarverahoihin 175 000 mk Adrema-pistoitus- ja painokoneiden huoltoa ja kunnossapitoa sekä toimistotarvikkeiden hankkimista varten ja vuokramenoihin 65 000 mk kanslian huoneiston tilitysvuokraa varten. Kunnalliskodin ja sen alaisten laitosten menoissa tapahtui edelleen muutoksia jo v. 1947 kunnalliskodin yhteydessä toimineen työlaitoksen lakkauttamisen ja v. 1948 tapahtuneen kunnalliskodin sikalan lakkauttamisen takia. Virkojen uudelleenjärjestelystä johtuen kunnalliskodin ja sen laitosten yhteisten kustannusten sääntöpalkkaiset palkkamenot nousivat 4.1 milj. mk:sta 8 634 660 mk:aan ja tilapäisen työvoiman palkkausmenot n. 500 000 mk:sta 2 425 646 mk:aan. Viimeksi mainittuihin osoitettiin mm. uutena eränä 719 400 mk 5 aputyömiehen palkkaamiseksi v:ksi 1949 laitoksen toiminnalle tarpeellisten raskaiden töiden suorittamista varten, 175 860 mk 6 siivoojan palkkausmenoiksi suursiivouksesta, ja 760 000 mk sunnuntaityökorvauksia varten. Itse kunnalliskodin tilapäisen työvoiman palkkausmenot nousivat 1.5 milj. mk:sta 5 873 120 mk:aan, johon mm. varattiin yhden 14 990 mk:n kuukausipalkkaisen osastonhoitajattaren, yhden 14 990 mk:n kuukausipalkkaisen johtajattaren ja yhden 10 430 mk:n kuukausipalkkaisen keittäjän palkkausmenot sekä lisäksi 2 720 000 mk sunnuntaityökorvauksia varten ja 43 800 mk Oulunkylän kunnalliskodin henkilökunnan varallaolopäivystystä varten. Kunnalliskodin kalustomenoihin merkittiin pito-, liina- ja makuuvatteiden hankkimista varten 1 milj. mk kalustomenojen koko summan noustessa 3 162 000 mk:aan. Ruokintamenot nousivat 17.5 milj. mk:sta 27 750 000 mk:aan, jolloin ruokintakustannukset päivää kohden arvioitiin 75 mk:ksi edellisen 42 mk:n asemesta ja summaan sisältyi myöskin Oulunkylässä syksyllä 1948 aloitetun haaraosaston ruokintapäiväkustannukset. Uutetuusrahan enimmäismäärä korotettiin 500 mk:sta 1 000 mk:aan elokuun 6 p:stä 1948 alkaen, joten nämä menot nousivat 900 000 mk:aan. Sekalaiset menot korotettiin 1 242 000 mk:aan, josta pienehkö osa varattiin mm. hoidokkien viihdytystoimintaa ja henkistä huoltoa varten. Kunnalliskodin tuotantolaitosten kohdalla mainittakoon jo edellä kerrottu sikalan lakkauttaminen syyskuun 1 p:nä 1948. Maanviljelyksen osalta viljelty pinta-ala supistui 17.1 ha:sta 7 ha:iin. Viljelyskuluihin arvioitiin mullan hankintaa varten lisämenoja 170 000 mk. Tervalammen työlaitoksen ja maatilan menojen kohdalla merkittiin työlaitoksen tilapäisen työvoiman palkkausmenoihin uusina erinä 23 400 mk vartijain esimiehen varallaoloa varten ja 190 000 mk viranhaltijain sunnuntaityökorvauksia varten. Paloturvallisuussyistä hyväksyttiin hankittavaksi tehokas moottoriruisku letkuineen, jota varten merkittiin kaluston hankintamenoihin 375 000 mk. Työlaitoksen ruokintakustannuksia arvioitaessa merkittiin huollettavien keskimääräiseksi luvaksi 95 entisen 75 asemesta, kun otettiin huomioon, että v. 1949 valmistuisi huollettavien uusi asuinrakennus, ja ruokintapäiväkustannukset korotettiin 45 mk:sta 60 mk:aan. Maatilan menoihin merkittiin kurkku- ja tomaattihuoneiden rakentamiskustannuksia varten 1.55 milj. mk. Työtupien käytettävissä olevan pienen huonetilan vuoksi merkittiin työtupien menot entistä supistetumpaa hoidokki- ja työntekijämäärää varten. Hoidokkien lukumäärä alennettiin 200:sta 175:een ja työntekijäin lukumäärä 40:stä 30:een. Työpäiväpalkkoja sen sijaan oli korotettava edellisten kohdalla 55 mk:sta 102 mk:aan ja jälkimmäisten kohdalla 215 mk:sta 310 mk:aan. Työaineiden hintojen nousun vuoksi varattiin työaineita varten 5.5 milj. mk ja kaluston hankintamenoihin mm. 230 000 mk pohjaneulomakoneen hankkimista varten. Menot, jotka koskivat hoitoa huoltolautakunnalle kuulumattomissa laitoksissa ja yksityisissä kodeissa sekä suoranaisia avustuksia, kohdistuivat pääasiassa sairaalahoitoon, jonka kohdalla menot nousivat 53 milj. mk:sta 81 050 000 mk:aan, ja suoranaisiin avustuksiin, jotka nousivat 10 milj. mk eli 80 milj. mk:aan. Huoltolautakunnan käytettäväksi tarkoitettujen avustusmäärärahojen summa nousi 413 000 mk:sta 1 232 000 mk:aan. Tästä summasta merkittiin erillisenä määrärahana 138 000 mk Helsingin työvalmiusnaisten kotisisartoimintaa varten.

Seitsemännen pääloukan muodostavien lastensuojelun menojen jatkuvaan nousuun vaikuttivat, kuten muissakin edellä selostetuissa pääloukissa, lähinnä sääntöpalkkaisten ja lisääntyvän tilapäisen henkilökunnan palkkausmenojen huomattava kohoaminen sekä

päivystys- ja sunnuntaityökorvaukset. Itse lastensuojelulautakunnan tilapäisen työvoiman palkkausmenot nousivat 415 000 mk:sta 1 757 600 mk:aan, johon sisältyi mm. uusina erinä äitiysavustus- ja perhelisätoimistoon palkattavien yhden 7 770 mk:n kuukausipalkkaisen puolipäiväkodissäkävijän ja yhden 12 880 mk:n kuukausipalkkaisen toimistoapulaisen palkkausmenot, aviottomain lasten huoltotoimistoon palkattavien yhden 22 530 mk:n kuukausipalkkaisen apulaislastenvalvojan ja yhden 12 430 mk:n kuukausipalkkaisen toimistoapulaisen palkkausmenot, suojelukasvatustoimistoon palkattavan yhden 13 320 mk:n kuukausipalkkaisen järjestysmiehen palkkausmenot sekä Malmin toimistoon yhden 16 100 mk:n kuukausipalkkaisen kodissäkävijän palkkausmenot. Lautakunnan tarverahoihin merkittiin 100 000 mk oppilaskirjaston täydentämistä ja perustamista varten. Lastenhuoltolaitosten sääntöpalkkaisten virkain määrärahoihin varattiin v:ksi 1949 vastaanotto- ja ammattioppilaskodin tarkkailuluokan miesopettajan virkaa varten tarvittavat palkkausmenot. Laitosten tilapäisen työvoiman palkkausmenoihin merkittiin mm. uusina menoerinä Sofianlehdon pikkulastenkodin kohdalla yhden 14 430 mk:n kuukausipalkkaisen sairaanhoitajattaren ja kuuden 11 990 mk:n kuukausipalkkaisen lastenhoitajattaren palkkausmenot, Nukarin lastenkodin kohdalla yhden 8 440 mk:n kuukausipalkkaisen hoitajatarharjoittelijan ja yhden 7 440 mk:n kuukausipalkkaisen aputyön palkkausmenot, poikien eristyslaitoksen kohdalla yhden 13 320 mk:n kuukausipalkkaisen apulaisvahtimestarin palkkausmenot, Toivolan koulukodin kohdalla yhden 7 100 mk:n kuukausipalkkaisen urheiluun ja uinnin opetukseen palkattavan henkilön palkkausmenot kolmea kuukautta varten sekä Ryttylän koulukodin kohdalla yhden 11 540 mk:n kuukausipalkkaisen lämmittäjän apulaisen palkkausmenot. Lisääntyneen tilapäisen henkilökunnan palkkausmenojen ohella kysymyksessä olevaa menomomenttia kohottivat päivystys- ja sunnuntaityökorvaukset, jotka mm. Sofianlehdon pikkulastenkodin kohdalla olivat 1 250 000 mk, vastaanottokodin kohdalla 461 400 mk, Toivolan koulukodin kohdalla 393 500 mk ja Ryttylän koulukodin kohdalla 390 000 mk. Rinnakkaisluokkien perustamisesta aiheutuvia ylituntikorvauksia varten merkittiin Toivolan koulukodin kohdalla 136 010 mk. Ruokintakustannukset ruokintapäivää kohden vaihtelivat eri huoltolaitoksissa. Alin ruokintapäivämaksu korotettiin 30 mk:sta 45 mk:aan ja ylin 45 mk:sta 70 mk:aan. Yleisten laitteiden kunnossapitokustannuksiin varattiin mm. 110 000 mk Toivoniemen puhelinyhteyksien uusimistöitä varten. Hoitomaksujen välttämättömien korotusten vuoksi oli lasten yksityishoitoon sijoittamisesta johtuvia maksuja samoin kuin muitakin apumaksuja huomattavasti korotettava siitä huolimatta, että hoidettavien lasten lukumäärä monessa tapauksessa olikin hieman alentunut. Täten lasten yksityishoitoa ja jatko-opetusta varten merkittävä määrärahaa korotettiin 5 milj. mk, joten lopullinen määrä oli 19 milj. mk ja keuhkotautisten lasten hoitoa varten Droppen nimisessä lastenkodissa varattiin 4 milj. mk entisen 3,2 milj. mk:n asemesta. Lasten kesävirkestystä varten varattuihin määrärahoihin merkittiin uutena eränä 87 600 mk Malmi—Tapanilan leikkikentän rakentamistöitä varten. Lasten huoltolaitosten tilojen menoista mainittakoon, että Ryttylän tilan tilapäisen työvoiman palkkausmenoihin varattiin mm. lomajaisuuksia ja sunnuntaityökorvauksia varten yhteensä 244 000 mk ja Bengtsärin tilan maatalous- ja metsähoidollisia töitä varten 473 200 mk. Yksityisten yhdistysten ja laitosten avustuseriä korotettiin jonkun verran ja jokseenkin tasapuolisesti kaikkia. Eniten, 80 000 mk, nousi Helsingin Ensi koti yhdistyksen avustuserä, joka nyt oli 240 000 mk. Lastensuojelulautakunnan menoarvioon aikaisemmin kuulunut maitopisarayhdistyksen määräraha siirrettiin, kuten jo on mainittu, terveydenhoidon menoarvioon. Uutena menoeränä avustusmäärärahoihin merkittiin Barnens by niminen menomomentti, jolle varattiin 100 000 mk ruotsinkielisten enimmäkseen apukouluasteella olevien lasten lastenkodin ylläpitämistä varten.

Erinäiset sosiaaliset tehtävät nimiseen kahdeksanteen pääluokkaan kuuluvan työnvälitystoimiston menosäännön yhteydessä mainittakoon toimiston toiminnasta, että kertomusvuonna vallinneesta työvoiman niukkuudesta huolimatta ovat työnvälitystoimiston välitysluvut kasvaneet ja toimiston merkitys työvoiman tarjonnan ja kysynnän tasoittajana lisääntynyt. Työnvälitystoimiston menot nousivat 14,2 milj. mk:sta 21,8 milj. mk:aan. Merkittävin menoerän nousu palkkausmenojen ohella tapahtui ammatin valintakomitean määrärahoissa, jotka nousivat 300 000 mk:sta 1 376 000 mk:aan. Tästä määrästä mm. 976 000 mk varattiin ammatinvalinnan luku- ja työkirjojen kustantamista varten. Työttömyyden varalle merkityt kaupunginhallituksen käyttövarat jätettiin entiseen mää-

räänsä eli 1 milj. mk:n suuruiseksi. Yleishyödyllisten tarkoitusten määrärahoista nuoris- ja varhaisnuorisojärjestöille tuleva avustuserä, tällä kertaa 1 150 000 mk, siirrettiin kysymyksessä olevan pääluokan viimeiseen lukuun eli avustummäärärahoihin momentille Nuorisojärjestöjen avustaminen, kaupunginhallituksen käytettäväksi. Urheilu- ja retkeilymenojen merkittävä nousu, lisäys yhteensä yli 33 milj. mk, johtui varsin huomattavasti palkkamenoista ja niiden yhteydessä erikoisesti sunnuntaityökorvauksista, joita viimeksi mainittuja kertyi varsin runsaasti kansanpuistoissa ja urheilulaitoksissa juuri sunnuntaisin tapahtuvan vilkkaan toiminnan ansiosta. Korkeasaaren eläintarhassa suunnitellut huomattavat korjaus- ja uudisrakennustyöt v:n 1952 olympiakisoja silmällä pitäen vaativat korjausmenoja yksin eläintarhan osalta 3.5 milj. mk ja eläintarhan uudisrakennusten osalta 12.2 milj. mk. Tästä määrästä merkittiin mm. 2.5 milj. mk karhulinnan rakentamista varten. Tullisaaren kansanpuiston menojen nousuun vaikutti osaltaan kaupungin viidennen telttailualueen perustaminen sinne. Urheilulaitosten hoitoa koskevista menoista mainittakoon Pallokentän määrärahoihin merkitty uusi 210 000 mk:n suuruinen menoerä lisäkauiutinlaitteiden hankkimista varten. Pallokentän menot olivat kaikkiaan 1 115 580 mk. Retkeilyn, matkailun sekä loma- ja vapaa-ajan vieton tehostamiseksi varattiin yhteensä 1 milj. mk, josta mm. 250 000 mk ulkoilmanäytäntöjen järjestämistä varten ja 95 000 mk erinäisiä Pirttimäen retkeilymajan alueella suoritettavia kunnostamistöitä varten. Urheilulaitosten korjaus- ja kunnossapitomenoihin merkittiin liitosalueiden urheilukenttien ja uimarantain ym. rakennusten kohdalla pienehköt korjausmenoerät Malmin (Tapaninkylän), Marjaniemen ja Pakilan uimarantoja varten. Eri voimistelu- ja urheiluseuroille jaettavia avustummäärärahoja korotettiin huomattavasti, siten esim. luistinseurojen apumaksut nousivat 320 000 mk:sta 800 000 mk:aan ja voimistelu- ja urheiluseurojen työn tukemiseksi varattu määräraha 710 000 mk:sta 1 065 000 mk:aan. Kansanhuoltolautakunnan ja sen toimiston menoja arvioitaessa toisaalta pyrittiin supistamaan kansanhuollon menoja niin paljon kuin mahdollista, mutta toisaalta haluttiin myöskin säilyttää Helsingin kaupungin kansanhuoltotoimisto käyttökelpoisena mahdollisten yllätystenkin varalta. Suurimmat säästöt saatiin henkilökuntaa vähentämällä. Kertomusvuonna kansanhuoltotoimiston henkilökuntaan laskettiin kuuluvan 271 viranhaltijaa, mutta v:n 1949 menosäännössä lukumäärää esitettiin vähennettäväksi 50:llä eli siis n. 18.5 %. Mm. lakkautettiin yksi apulaiskansanhuollonjohtajan virka ja eräitä apulaisosastonjohtajan virkoja. Lukumäärältään eniten muutoksia tapahtui toimistoapulaisten viroissa, joita muuteltiin ja siirrettiin tarpeen mukaan. Lisäksi lakkautettiin Haagan, Munkkiniemen ja Oulunkylän sivukansliat, kun on todettu, että kysymyksessä olevien alueiden asukkaat eivät ole huomattavammassa määrin käyttäneet sivukanslioita, vaan keskikaupungilla olevaa kansanhuoltotoimiston keskuskansliaa. Kansanhuoltotoimiston menot arvioitiin 52 924 776 mk:ksi, joten lisäys edellisestä vuodesta oli 7 590 900 mk. Tämä lisäys kohdistui pääasiassa tilapäisen työvoiman määrärahoihin, jolta suoritetaan kansanhuoltotoimiston koko henkilökunnan palkkaus. Ostokorttien jakelukustannukset arvioitiin 8 milj. mk:ksi, sillä joskin ostokorttien yleisestä jakelusta aiheutuvat työt voivat jo jonkin verran vähentyä, on korttien jakelutyössä maksettavia tuntipalkkoja pakosta korotettava. Työasiainlautakunnan, jonka tehtäviin edelleen v. 1949 tulee ilmeisesti kuulumaan työtävieroksuvia henkilöitä koskevan lain toimeenpaneminen sekä lisäksi lautakunnalle muuten kuuluvien mm. työttömyyshuollon toimeenpanoon liittyvien tehtävien suorittaminen, menoja pyrittiin mahdollisuuksien mukaan supistamaan mm. henkilökuntaan nähden siinä nimennyomaisessa tavossa, ettei Helsingissä v. 1949 esiintyisi työttömyyttä eikä lautakunnalle kertyisi liioin työttömyyshuollon piiriin kuuluvia tehtäviä. Lautakunnan menoarvio päättyi 2 383 880 mk:aan. Kansaneläkelaisissa säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuuksia arvioitaessa laskettiin Helsingin kaupungin osuus lisäeläkkeistä v. 1949 12 milj. mk:ksi sen oltua v. 1948 5 milj. mk. Kaupungin nuorisotyölautakunnan ja nuorisotoimiston aloitettua toimintansa v:n 1948 ensimmäisen puoliskon aikana, oli vuosi 1949 varsinaisesti ensimmäinen, jolloin nuorisotyölautakunnan toiminta-alaan kuuluvia tehtäviä jouduttiin talousarvion puitteissa hoitamaan. Nuorisotoimiston tilapäisen työvoiman määrärahoista osoitettiin maksettavaksi mm. Mäkelänkadun 78—82:n asuntotaloissa järjestettävää kerhotoimintaa varten yhden 10 430 mk:n kuukausipalkkaisen nuorisotyöohjaajan, yhden 7 100 mk:n kuukausipalkkaisen tyttökerhotoimintajohtajan ja lisäksi askarteluohjaajan ja siivoajan palkkausmenot. Kurssi- ja kilpailutoiminnan järjestämistä varten merkittiin ensimmäisen kerran 500 000 mk:n suuruinen määräraha ja tarverahojen menoerää nostet-

tiin 15 000 mk:sta 400 000 mk:aan. Kaupunginvaltuuston päätökseen perustuen merkittiin uusi 887 000 mk:n ¹⁾ suuruinen menoerä nuorten askartelukeskuksen perustamista varten, 534 000 mk ²⁾ nuorisotoiminnan järjestämistä varten suuriperheisten asuntotaloissa Mäkelänkadun 78—82:ssa ja 750 000 mk ¹⁾ leiri- ja retkeilyvälineiden lainavaraston perustamista varten. Kuten jo aikaisemmin mainittiin, siirrettiin yleishyödyllisten tarkoitusten määrärahoista nuoriso- ja varhaisnuorisojärjestöille tuleva avustussuosus kysymyksessä olevan pääluokan viimeiseen lukuun, avustusten menoryhmään erillisenä momenttina.

Opetus toimen pääluokkaan, menoarvion yhdeksänteen, kuuluvien opetuslaitosten oppilaiden v. 1949 arvioitua lukumäärää pidettiin soveltuvin kohdin jonkunlaisena perustana talousarviota laadittaessa. Suomenkielisissä kansakouluissa arvioitiin oppilasluvun keskimääräksi v. 1949 17 000. Sekä suomen- että ruotsinkielisten kansakoulujen palkkiomenoissa otettiin huomioon kaupunginvaltuuston päätös ¹⁾ kansakoulujen opettajien tuntipalkkioiden ja johtajien palkkioiden korottamisesta sekä päätös ³⁾ palkkion suorittamisesta koulujen johtajien apulaisina heidän johtoonsa alistetuilla sivukouluilla toimiville apulaisjohtajille. Tällaisia apulaisjohtajia oli suomenkielisissä kansakouluissa 8 ja ruotsinkielisissä 9. Valtuuston päätöksen ³⁾ mukaisesti korotettiin myöskin ruotsinkielisten kansakoulujen käsityön- ja veistonjohtajien palkkiot v:n 1948 alusta lukien 13 500 mk:aan vuodessa, mikä vastaava toimenpide suomenkielisissä kansakouluissa on jo tullut tyydyttävästi järjestetyksi. Viimeksi mainittujen koulujen tilapäisen työvoiman menoihin lisättiin uudet menoerät talonmies-lämmittäjän, 2 vahtimestari-talonmies-lämmittäjän, 8 ruoanjakajan ja 2 siivooja-ruoanjakajan palkkausta varten; tämän momentin menot nousivat kaikkiaan 14 442 780 mk:aan oltuaan edellisenä vuonna n. 8 milj. mk. Vuokra-menoihin merkittiin suomenkielisten kansakoulujen kohdalla uusina erinä 2 milj. mk Töölönkadun 55:n koulutalon vuokraa ja 40 500 mk kansakoulutarkoituksiin Pukinmäeltä Sinivuorentien 27:stä vuokratun huvilan vuokraa varten ja ruotsinkielisten kansakoulujen kohdalla uudet erät Pakilan kansakoulun sekä Ritarikadun 5:stä ja Liisankadun 27:stä vuokrattujen huoneistojen vuokria varten. Käpylän uuden koulutalon kalustamiseen tarvittavat varat, jotka v. 1948 merkittiin omalle momentille, merkittiin nyt 2 030 000 mk:n suuruisena suomenkielisten kansakoulujen kalustonhankintamenoihin. Ruotsinkielisten koulujen vastaaviin menoihin varattiin 7 061 935 mk Kruununhaan uuden koulun sisustamista varten. Lääkkeiden ja oppilaiden hampaidenhoitomienojen lisäys hampaiden hoitokustannusten kohdalla suomenkielisissä kansakouluissa oli 2,5 milj. mk ja ruotsinkielisissä kouluissa 1 milj. mk; koulutarvikemienojen lisäys ensiksi mainituissa kouluissa oli 5,4 milj. mk. Oppilaiden ruokintamenot korottivat suoranaisten avustusten määrärahaa, jonka lisäys suomenkielisten kansakoulujen kohdalla oli yli 11 milj. mk ja ruotsinkielisten kansakoulujen kohdalla yli 2 milj. mk. Oppilaiden kesävirkestysmenot korotettiin edellisten koulujen osalta 6 milj. mk:sta 9 milj. mk:aan ja jälkimmäisten osalta lisäys oli yli 1 milj. mk. Kansakoulujen yhteisistä menoista mainittakoon uusi momentti Kansakoulujen silmäpoliklinikka, jolle merkittiin 115 000 mk ja uusi kaupunginvaltuuston hyväksymä ¹⁾ menomomentti Lapinlahdenkatu n:o 10 korvapoliklinikka, jolle varattiin 310 000 mk. Sekä suomen- että ruotsinkielisen työväenopiston, yleisen ammattikoulun, kirjapainokoulun ja valmistavan poikain ammattikoulun tilapäisen työvoiman määrärahoja arvioitaessa otettiin huomioon valtuuston päätös ⁴⁾ opettajien, luennoitsijoiden ym. tuntipalkkioiden korottamisesta. Ammattiopetuslaitosten johtokunnan menoihin varattiin sekalaisina menoina 210 000 mk poikien ammattikoulun 50-vuotisjuhlaulkaisun toimittamista varten. Valmistavan poikain ammattikoulun sääntöpalkkaisten virkain menoihin merkittiin valtuuston päätöksen ⁴⁾ mukaan v:n 1949 alusta lukien vakinaistetun 28 palkkaluokkaan kuuluvan ammattityönopettajan ja 18 palkkaluokkaan kuuluvan toimistoapulaisen palkkausmenot. Valmistavan tyttöjen ammattikoulun ruokintamenoissa korotettiin oppilaiden päiväaterian hinta 25 mk:sta 35 mk:aan ja koulussa keväällä 1948 toimeenpantujen lyhyiden kurssien mukaisen toiminnan jatkamista ja laajentamista varten merkittiin ensimmäisen kerran 150 000 mk. Kotitalouslautakunnan sääntöpalkkaisten virkojen menoihin lisättiin valtuuston v:n 1949 alusta lukien hyväksymän ⁵⁾ yhden uuden 26 palkkaluokkaan kuuluvan kotitalousneuvojan viran palkkausmenot ja lautakunnan tilapäisen työvoiman palkkamenoihin varattiin käsityönopetuksen kohdalla yhden uuden

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 59. — ²⁾ S:n s. 58. — ³⁾ S:n s. 60. — ⁴⁾ S:n s. 61. — ⁵⁾ S:n s. 62.

apuopettajan palkkausmenot. Kotitalouslautakunnan kaluston hankintamenot merkittiin uutena menoeränä 123 166 mk:n suuruisiksi keittiökaluston hankkimiseksi kurssi-toimintaa varten liitosalueella. Kaupunginvaltuuston päätös ¹⁾ lastentarhain johtajattarien palkkioiden korottamisesta jo v:n 1948 alusta lukien aiheutti lastentarhojen palkkiomenojen kohdalla määrärahan lisäystä. Lastentarhojen ruokintamenojen lisäys ruokintakustannusten kalleuden vuoksi oli 6.7 milj. mk. joten ruokintaan varattu menoerä nousi 13 016 500 mk:aan. Lastentarhojen menoihin lisäävästi vaikuttivat Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Santahaminan osaston ylläpitämän lastentarhan ja Pitäjänmäen lastentarhan kunnallistaminen ¹⁾ v:n 1949 alusta lukien. Täten merkittiin sääntöpalkkaisten virkojen menoihin Santahaminan lastentarhaa varten yhden ja Pitäjänmäen lastentarhaa varten kahden 23 palkkaluokkaan kuuluvan lastentarhanopettajan palkkausmenot sekä edellistä lastentarhaa varten 8 palkkaluokkaan kuuluvan talousapulaisen ja jälkimmäistä lastentarhaa varten 10 palkkaluokkaan kuuluvan talousapulaisen palkkausmenot. Pitäjänmäen lastentarhan kustannukset arvioitiin kaikkiaan 1 003 729 mk:ksi ja Santahaminan lastentarhan 685 281 mk:ksi. Kaupunginvaltuuston päätettyä ²⁾ perustaa v:n 1949 alusta lastentarhan Osuusliike Elannon omistamaan huoneistoon Neljännen linjan 3—5:ssä, varattiin tämän lastentarhan kustannuksia varten 1 618 819 mk. Sääntöpalkkaisten virkojen menoihin merkittiin kysymyksessä olevaa lastentarhaa varten kolmen 23 palkkaluokkaan kuuluvan lastentarhanopettajan ja yhden 10 palkkaluokkaan kuuluvan talousapulaisen palkkausmenot. Hemgård nimisessä lastentarhassa toimivaa tilapäistä 2—3 vuotiaiden osastoa varten merkittiin ensimmäisen kerran 514 900 mk. Eri ammattikouluja, kauppaoppilaitoksia ja lastentarhatoimintaa varten myönnettyjä raha-avustuksia korotettiin harkinnan mukaan. Mainittavimmat korotukset koskivat Ammattienedistämislaitoksen ja Myynti- ja mainoskoulun saamia avustuksia, joista edellisen lisäys oli 268 800 mk lopullisen määrän ollessa 500 000 mk ja jälkimmäisen määrät olivat vastaa-vasti 62 500 mk ja 105 000 mk, Suomen liikemiesten kauppaopistoa, jonka avustusmäärä nousi 428 700 mk:sta 1 280 000 mk:aan sekä Suomen lastenhoitoyhdistystä, jonka avustuslisäys oli 660 000 mk eli koko avustusmäärä 990 000 mk.

Kymmenenteen pääluokkaan, Sivistystoimi, kuuluvien kaupunginkirjaston, kaupunginmuseon ja kaupunginorkesterin menoissa henkilökunnan palkkausmenojen kohdalla olivat tuntuvana lisäyksenä lainmukaiset sunnuntaityökorvaukset, jotka esim. kaupunginorkesterin menoissa merkittiin omalle momentille, Sunnuntaityökorvaukset, 1 440 000 mk:n määrin; kaupunginkirjaston tilapäisen työvoiman palkkamenoihin varattiin kirjastoamanuenssien sunnuntaityöpalkkoja varten 1 200 000 mk ja siivoojien sunnuntaityökorvauksia varten 100 000 mk. Kaupunginkirjaston kaluston hankintamenoista, 3 030 000 mk:sta, osoitettiin suomenkielisen lainausosaston kaluston uusimista varten 2 280 000 mk. Kirjaston kirjallisuus- ja idontamenojen lisäys oli 7.7 milj. mk lopullisen määrän ollessa 15.5 milj. mk, mistä määrästä sidontaa varten varattiin 7 milj. mk. Teattereiden ja taidelaitosten avustusmäärärahoja korotettiin yleensä 50—60%. Teatterien ja oopperan avustusten saannin ehdoksi kaupunginvaltuusto asetti sen, että Ruotsalainen teatteri ja Helsingin kansanteatteri antoivat vähintään 25, Helsingin työväenteatteri vähintään 10 ja Suomalainen ooppera vähintään 8 kansannäytäntöä puolin tai sitä halvemmin lipunhinnoin. Ulkoilmakonserttien toimeenpanemiseksi varattu avustus korotettiin 150 000 mk:sta 200 000 mk:aan. Edellä mainittuja musiikkilautakunnan käytettäväksi tarkoitettuja avustusmäärärahoja myönnettiin jaettavaksi kaikkiaan 9 815 300 mk.

Kiinteistöjen pääluokan, yhdennentoista järjestyksessä, menojen lisäys oli 79.7 milj. mk. Kiinteistölautakunnan ja kiinteistötoimiston määrärahoissa tämän luvun palkkausmenojen ohella mainittavien menojen lisäys koski kolmio-, monikulmio- ja yksityiskohtien mittausten kustannuksia, joita varten merkittiin 5 865 000 mk. Maatalousosaston talousarviossa tehtyjen muodollisten muutosten johdosta on vertailu edellisen vuoden määrärahoihin monen momentin kohdalla vaikea. Tämän osaston menot jaettiin hallintoa, maatiloja, omaa maataloutta ja vuokrataloutta koskeviin kustannuksiin, jotka sisälsivät yhteensä 18 momenttia. Uutena menoeränä merkittiin 600 000 mk uudisrakennuksia varten oman maatalouden menoihin kuuluviin kustannuksiin. Kun v:n 1948 alusta siirrettiin metsätalousosaston hoitoon ja hallintaan ne rakennukset, joita käytettiin osaston

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 62. — ²⁾ S:n s. 63.

tarpeisiin, varattiin uutena menoeränä metsätalousosaston menoihin 750 000 mk kiinteistöjen hoito- ja korjauskuluja varten. Talo-osaston menojen lisäys oli 26.5 milj. mk, mikä johtui osaksi uusien kiinteistöjen aiheuttamista menoista. Korjauskustannukset nousivat huomattavasti; kunnallisten työväenasuntojen kohdalla nämä menot nousivat 3.5 milj. mk:sta 7 milj. mk:aan. Kumpulan kunnallisten asuntojen ylläpitokustannuksia varten merkittiin ensimmäisen kerran kaikkiaan 769 160 mk, joka jaettiin 10 eri momentille. Yleisten töiden lautakunnan käytettäväksi tarkoitettujen rakennusten korjauksiin varattujen määrärahojen lisäys oli lastentarhain huoneistojen osalta 3 658 000 mk lopullisen määrän ollessa 5 158 000 mk, kirjastorakennusten osalta 1 138 300 mk, josta pääkirjaston suomenkielisen lainausosaston uudelleen järjestämistä varten varattiin 540 000 mk; erinäisten korjausten määräraha korotettiin 4 350 000 mk:sta 7 milj. mk:aan. Siirtolapuutarhojen menoista olivat huomattavimmat korjaus- ja kunnossapitomenot, joiden lisäys oli 3 343 940 mk eli momentin lopullinen määrä 4 680 700 mk. Tästä määrästä varattiin mm. 900 000 mk Kumpulan siirtolapuutarhan aidan uusimista varten, 256 000 mk Herttoniemen siirtolapuutarhan leikkikenttien ja teiden päällystämiseksi soralla, 300 000 mk Talin siirtolapuutarhan kasteluvesiverkoston yhdistämiseksi kaupungin vesijohtoverkkoon ja 804 000 mk leikkikenttien ja teiden päällystämiseksi soralla, 487 000 mk Oulunkylän siirtolapuutarhan teiden päällystämiseksi soralla, 489 000 mk Marjaniemen siirtolapuutarhan leikkikenttien ja teiden päällystämiseksi soralla ja 380 000 mk saman siirtolapuutarhan piiriojan syventämiseksi, savivallien poistamiseksi ja pysäköimiskentän rakentamiseksi sekä uutena menoeränä 152 300 mk Pakilan siirtolapuutarhan kunnossapitoa varten. Helsingin siirtolapuutarhayhdistyksen aluetoimikuntaa varten merkittiin uutena menoeränä 50 000 mk lasten kerhotoimintaa silmällä pitäen. Erinäisten menojen määrärahoihin varattiin kaupunginvaltuuston päätöksen¹⁾ mukaisesti 3 milj. mk aatekilpailun järjestämiseksi Helsingin keskiosien asemakaavan aikaansaamista varten. Yleisten töiden lautakunnan käytettäväksi tarkoitettujen erinäisten hallintokuntain rakennusten korjauksiin tarvittavien määrärahojen lisäys oli 22.8 milj. mk. Näiden menojen nousuun vaikutti osaltaan myöskin eräiden menoerien siirtäminen näihin määrärahoihin tuloa tuottamattomien pääomamenojen talorakennuksia varten varatuista määrärahoista. Niinpä sairaalain rakennusten aiheuttamat menot nousivat 18 239 500 mk:aan, josta mm. 1 100 000 mk varattiin Kivelän sairaalan kahden lämpöpannun uusimiseen, lastensuojelulautakunnan rakennusten menot 7 626 165 mk:aan, josta mm. 1 118 000 mk varattiin Bengtsårin kasvihuoneen ja talorakennuksen korjaamista varten sekä kansakoulurakennusten menot 16 504 000 mk:aan josta mm. 219 000 mk merkittiin kiinteiden seinäkaappien hankkimista varten Ratakadun ja Annankadun kansakouluihin. Käyttövaroihin sisältyvä 500 000 mk:n suuruinen kaupunginhallituksen käyttöerä korotettiin 1 milj. mk:aan.

Yleisten töiden pääluokassa, kahdennessatoista, katujen ja teiden korjaus- ja kunnossapitokustannusten lisäys oli 19.9 milj. mk; näistä määrärahoista katujen ja teiden päällystykseen uusimiseen varattiin 15 950 000 mk vastaavan määrän edellisellä vuonna oltua 8 milj. mk. Momentille Katujen, teiden ja yleisten paikkojen korjaukset ja kunnossapito vanhalla kaupunkialueella merkittiin 31 440 000 mk, johon sisällytettiin uutena menoeränä 1.5 milj. mk kaupungin omistamien kiinteistöjen katuosuuksien kunnossapitoa varten. Viemärien korjaus- ja kunnossapitomenoihin varattiin satamalautekunnan käytettäväksi ensimmäisen kerran 1 milj. mk viemärien suiden ruoppaamista varten, mikä työ tähän asti on tehty satamien kustannuksella; v. 1947 ei tällaisia ruoppauksia tehty. Istutusten korjaus- ja kunnossapitomenoihin sisältyvä puistojen ja istutusten hoitoa varten tarvittava määräraha korotettiin 13 milj. mk:sta 16 milj. mk:aan, josta määrästä entisten istutusten ohella oli suoritettava uusina alueina Toukolan niityn, Torkkelin- ja Pengerkadun välisen puistoalueen, eräiden krematorion ja Etel.-Hesperiankadun välisten uusien osien, pyöräilyradan ympäristön ja aikaisemmin perunamaiksi vuokrattujen nurmikkoalueiden istutusten hoitokustannukset. Uusina menoerinä siirrettiin kysymyksessä olevan pääluokan istutuksia varten merkittyihin määrärahoihin yleisten töiden lautakunnan käytettäväksi tarkoitetuista tuloa tuottamattomien pääomamenojen istutuksia varten varatuista määrärahoista seuraavat momentit: Haagan sankarihauta 168 000 mk:n, Pakilan uimarananta; nurmikoiden kunnostaminen

³⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 79.

125 000 mk:n, Tapaninkylän uimaranta; nurmikoiden kunnostaminen 47 000 mk:n, Munkkiniemen urheilukenttä; nurmikoiden kunnostaminen urheilukentän laidassa 31 000 mk:n ja Portaat kaivopuiston välle 122 000 mk:n määrin; lisäksi merkittiin ensimmäisen kerran 188 640 mk Vanhankaupungin hautausmaan nurmikoiden uusimista ja 337 000 mk Helsingin kaupungin perustamisen 400-vuotismuistokiven ympäristön kunnostamista varten. Yleisten töiden varastokustannusten menoissa aleni momentti Uusien koneiden osto arviomäärältään 5 milj. mk:aan 13 milj. mk:sta mihin viimeksi mainittuun määrään edellisenä vuonna sisältyi 8 milj. mk autojen uusintaa varten. Toukolasta ja Maunulasta puutavaran varastointia varten vuokrattujen lisävarastotalueiden vuokramaksuja varten merkittiin varastomenojen vuokramomentille vastaavasti 200 000 mk ja 170 000 mk. Varaston yhteyteen kuuluvan korjauspajan koneiden hankintamääräraha korotettiin 400 000 mk:sta 2.6 milj. mk:aan eräiden koneiden hankkimista varten. Puhtaanapitomenoihin varattiin satamalautakunnan käytettäväksi uutena menoeränä lumenkaatopaikkojen ruoppaamista varten 700 000 mk. Ruoppaus työ on kertomusvuoteen saakka suoritettu sataman kustannuksella ja v. 1947—48 näitä töitä ei suoritettu ollenkaan. Työntekijöille ja työmäärärahoista palkatuille kuukausi-palkalla oleville viranhaltijoille myönnettävät erinäiset edut aiheuttivat menoarvioon 44 940 000 mk:n lisäyksen; näistä määrärahoista työnantajan lapsilisä- ja kansaneläkemaksujen osalle tuli 33 milj. mk vastaavan määrän edellisenä vuonna oltua 4 milj. mk; kesälomapalkkojen lisäys oli 11 milj. mk ja sairaspumaksujen lisäys 3 milj. mk vastaavien lopullisten määrien oltua 39 milj. ja 17 milj. mk.

Kolmannentoista pääluokan, liikennelaitoksen, menoissa, huomioonottaen laitoksen sekä tulot että menot, arvioitiin vajausta kertyvän talousarviovuonna 2 604 940 mk. Menojen lisäys oli tuntuvin palkka- ja korjaus- ja huoltomenojen sekä eräiden sosiaalimenojen kohdalla. Varsinaisesta raitiotieliikenteestä johtuvien palkkamenojen lisäys oli 108 084 315 mk lopullisen arviomäärän oltua 317 712 540 mk, mistä sunnuntai- ja ylityökorvauksien sekä oppilaiden palkkausmenojen osalle merkittiin 32 milj. mk. Omnibusliikenteen palkkamenojen lisäys oli 45 619 580 mk lopullisen arviomäärän noustua 109 352 730 mk:aan, josta sunnuntai- ja ylityökorvausten ja oppilaiden palkkauksen osalle tuli 11.2 milj. mk. Kun liikennelaitoksen liikkuvaa kalustoa, ratoja ja korjauspajojen koneistoa ei ole voitu sotavuosien aikana riittävästi uusida, ovat korjaus- ja huoltomenot nyt erittäin suuret. Raitiotieratojen ja ilmajohdon kunnossapitomenojen korjauskustannusten lisäys oli 14.5 milj. mk lopullisen määrän oltua 82 375 000 mk ja raitiotievaunuston kunnossapitomenojen korjaus- ja huoltomenot nousivat 112.6 milj. mk:sta 131 milj. mk:aan. Omnibusvaunuston kunnossapitomenojen korjaus- ja huoltomenot olivat 87 730 000 mk, joten lisäys edellisestä vuodesta oli 27 670 000 mk. Johdinautoliikenteen aiheuttamat menot nousivat kaikkiaan 25 268 000 mk:aan edellisen vuoden 3 474 000 mk:sta. Tämän liikenteen palkkamenojen lisäys oli 10.6 milj. mk, käyttövoiman ja voiteluaineiden kustannukset nousivat 750 000 mk:sta 5 834 000 mk:aan ja johdinjaunuston ja ilmajohdon kunnossapitokustannukset 734 000 mk:sta 6 250 000 mk:aan. Uutena menoeränä merkittiin 260 000 mk johdinautotallin korjauksia ja muita kustannuksia varten. Pilketehtaan ja sahan käyttökustannuksiin varattiin 755 000 mk edellisen vuoden määrän oltua 4 milj. mk. Liikennelaitoksen menosäännön yhteisiin sekalaismenoihin sisältyvät sosiaaliset menot, kuten eläkkeet, sairausavustukset, lapsilisä- ja kansaneläkemaksut ym., nousivat huomattavasti enemmän kuin muut vakinaiset menot. Niinpä momentille Työntekijäin ja viranhaltijain erinäiset edut merkittiin entisen 60.4 milj. mk:n asemesta 129 383 190 mk, mistä määrästä mm. osuus kaupungin suorittamiin eläkkeisiin oli 39 milj. mk, sairausavustukset 33.6 milj. mk, lapsilisä- ja kansaneläkemaksut 35.6 milj. mk ja työntekijäin kesä- ja talvilomakorvaukset 17 milj. mk. Sekalaisiin menoihin kuuluvia laitteiden arvonnäkökohtia varten merkittiin 41 milj. mk:n lisäys eli kaikkiaan 56 milj. mk. Liikennelaitoksen lautakunnan käyttövaroja sitä vastoin vähennettiin edellisen vuoden 2.6 milj. mk:sta 850 000 mk:aan.

Neljännentoista pääluokan muodostavien satamien menojen nousuun vaikutti osaltaan v:n 1948 aikana liikenteen melkoinen lisääntyminen Helsingin satamassa, mikä johti mm. henkilökunnan lisäämiseen. Hallintomenojen tilapäisen työvoiman määrärahoihin varattiin vahtimestarin apulaiseksi tarvittavan lähetin palkkausmenot. Varastois- ja laiturihuolto-osastolle lisätyn työntekijäin lukumäärän vuoksi liikennemenojen työpalkat nousivat 21.7 milj. mk:sta 41.7 milj. mk:aan ja korjaus- ja kunnossapitome-

nojen tilapäisen työvoiman määräraha nousi 600 000 mk:sta 1 174 100 mk:aan, johon sisältyi mm. 10 kuukauden ajaksi tarvittavan yhden apulaisarkkitehdin palkkausmenot ja v:ksi 1949 tarvittavan yhden uuden toimistoapulaisen palkkausmenot. Sataman koneellistamista silmällä pitäen merkittiin kaluston hankintamenoihin mm. 3.8 milj. mk 4 kuljetusvaunun (truck), 5 milj. mk 2 autonosturin ja 4 milj. mk 5 hiilikauhan hankintaa varten; kaluston hankintamenojen lopullinen summa oli 13.1 milj. mk. Käyttökulujen lisäys oli yli 18 milj. mk lopullisten menojen oltua 47 864 000 mk, tästä mm. varattiin 7 020 000 mk satamajäänsärkijä Turson polttoöljyn kulutusta varten ja 8 milj. mk nosturien tarveaineita ja kunnossapitoa varten. Vakuutusmaksujen lopullinen määrä arvioitiin 7 790 000 mk:ksi sen edellisenä vuonna oltua 2 425 000 mk. Satamissa suoritettavien rakennusten ja varastosuojien perusteellisten korjausten vuoksi korotettiin näitä töitä varten rakennusten määräraha 4.8 milj. mk:sta 6 milj. mk:aan. Yhteisten sekalaisten menojen tuntuvin lisäys tapahtui työntekijäin ja viranhaltijain erinäisten etujen määrärahasa, joka nousi 27 920 000 mk:aan; tähän sisältyvät kansaneläkemaksut ja lapsiavustukset mm. nousivat 1.5 milj. mk:sta 10.5 milj. mk:aan. Kaupunginhallituksen käyttöön tarkoitettuja käyttövaroja varattiin 1.5 milj. mk.

Viidennentoista pääluokan, Teurastamo, arviomenot ja -tulot huomioonottaen osoitettiin laitoksen arvioitu voitto talousarviovuonna 1 588 360 mk:ksi voiton edellisenä vuonna oltua 1 383 217 mk. Teurastamon menojen lisäys oli 17.9 milj. mk. Varsinaisten palkkamenojen kohdalla merkittiin tilapäisen työvoiman määrärahoihin uusina menoina yhden toimistoapulaisen ja vaakaajan vuotuiset palkkausmenot sekä menoerät sunnuntaityötä ja päivystyskorvauksia varten. Koneiden ja työkalujen hankintamenot korotettiin 1 milj. mk:sta 3 299 770 mk:aan mm. kalttauskoneen, polttomoottorilla toimivan laiturivaunun ja rautatievaunujen siirtolaitteen hankkimista varten. Rakennusten, teiden ja ratojen korjauksia ja kunnossapitoa varten varattiin 5.5 milj. mk.

Elintarvikekeskuksen pääluokan, kuudennentoista, sekä arviomenot että -tulot huomioonottaen, laskettiin laitoksen tuottavan voittoa 4 577 694 mk voiton kertomusvuonna oltua 4 379 320 mk. Kaupunginvaltuuston helmikuun 18 p:nä 1948 tekemä päätös¹⁾ eräin varauksin kaupungin laitosten elintarvikehankintojen keskittämisestä elintarvikekeskukseen, aiheutti elintarvikekeskuksen tulojen huomattavan nousun ja myöskin vastaavasti menojen lisääntymisen useilla menotileillä. Menojen lisäys oli kaikkiaan 31.8 milj. mk lopullisen arviomäärän oltua 96 422 306 mk. Palkkamenojen ohella tuntuvimmat kustannukset aiheutuivat tavaran ostosta, johon varattiin 60 milj. mk edellisen vuoden määrän oltua 41 milj. mk.

Seitsemännentoista, teknillisten laitosten pääluokan kohdalla arvioitiin, huomioonottaen laitosten sekä tulot että menot, laitosten talousarviovuonna tuottavan ylijäämää 160 498 520 mk, kertomusvuonna varsinaisen talousarvion mukaan 66 954 557 mk, mistä tarkemmin tulosääntöä koskevassa selostuksessa. Vesijohtolaitoksen menojen lisäys oli 18.9 milj. mk lopullisen määrän oltua 239 127 600 mk. Palkkamenojen ja korjauskustannusten nousun ohella mainittakoon, että laitoksen yhteisiin sekalaismenoihin kuuluva työntekijäin ja viranhaltijain erinäisiä etuja varten varattu määräraha korotettiin 7 250 000 mk:aan, johon merkittiin mm. lapsilisiä varten 2.8 milj. mk. Työkalujen hankintamenoihin, niiden kertomusvuonna oltua tavallista suuremmat 2 uuden kuorma-auton hankinnan vuoksi, merkittiin nyt 500 000 mk. Sekalaismenoihin varattiin vielä 1 700 000 mk palkkojen tasoittamista varten kaupunginhallituksen käytettäväksi. Kaasulaitoksen menojen lopullinen arviomäärä oli 635 012 240 mk, joten menojen lisäys edellisestä vuodesta oli 65 098 695 mk. Tuntuvin määrärahan nousu tapahtui kaasunvalmistuksen aine- ja työkestannuksissa, joiden lisäys oli 42.3 milj. mk. Laitoksen yhteisiin sekalaismenoihin kuuluvat pääoma-arvon korkomenot arvioitiin 26.2 milj. mk:ksi niiden kertomusvuonna oltua 14.7 milj. mk ja työntekijäin ja viranhaltijain erinäisten etujen määräraha korotettiin 13 080 000 mk:sta 17 940 000 mk:aan. Viimeksi mainittuun määrään sisältyi mm. 5 milj. mk lapsilisiä varten ja 660 000 mk työvaatteita, -jalkineita ja -käsineitä sekä pesuaineita varten. Sekalaismenoihin lisättiin vielä 1.4 milj. mk:n määräraha palkkojen tasoittamista varten kaupunginhallituksen käytettäväksi. Sähkölaitoksen menot, jotka arvioitiin sitä silmällä pitäen, että sähkönkulutuksen säännöstely oli voimassa vain alkuvuoden 1949 ja että sähköntarve v. 1949 tuli olemaan

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 99.

195 MkWh, nousivat kaikkiaan 1 087 713 490 mk:aan ja siten lisäys edellisestä vuodesta oli 164 668 355 mk. Palkkamenojen ohella nousivat huomattavasti energianhankinnan ja käyttötarvikkeiden kustannukset, joiden lisäys oli 110 500 000 mk ja lopullinen määrä 647 200 000 mk. Korjauskustannusten lisäys jakelun osalta oli 12 milj. mk. Sähkölaitoksen yhteisiin sekalaismenoihin sisältyvät työntekijäin ja viranhaltijain erinäisistä eduista aiheutuvat maksut nousivat 27 080 000 mk:aan vastaavan määrän edellisenä vuonna oltua 9 750 000 mk. Tähän määrärahaan merkittiin mm. 9 milj. mk lapsilisiä varten. Kaupunginhallituksen käytettäväksi varattiin sekalaismenoihin 3 milj. mk palkkojen tasoittamista varten. Erillisenä menoeränä sähkölaitoksen menoihin merkittiin vielä 300 000 mk hälytys sireenien huoltoa ja ohjausjohtojen vuokraa varten.

Kahdensannentoista pääluokan muodostavien sekalaisen yleisten menojen lopullinen määrä väheni 584 034 000 mk kertomusvuoden vastaavaan määrään verraten ja väheneminen tapahtui näiden menojen käyttövaroissa. Näistä menoeristä kaupunginhallituksen käytettäväksi tarkoitettu palkkojen tasaukseen varattu menoerä väheni 635 milj. mk:sta 42 milj. mk:aan, sähkön hinnan korottamista varten varattu menoerä 3 milj. mk:sta 2 milj. mk:aan ja olympiakisojen järjestelyä varten varattu menoerä 15 milj. mk:sta 10 milj. mk:aan. Uutena menoeränä merkittiin valtuuston päätöksen ¹⁾ mukaan 20 milj. mk kaupunginhallituksen käytettäväksi koululaisille, invalideille ja sokeille myytävien liikennelaitoksen alennuslippujen aiheuttaman tappion peittämiseksi. Pääluokan Erinäisiin määrärahoihin merkittiin Helsingin kaupungin historiatoimikunnan käytettäväksi 5.2 milj. mk toimikunnan käyttövaroja, kun otaksuttiin osa historiajulkaisusta saatavan painokuntoon v. 1949.

Yhdeksänentoista pääluokan, korkojen ja lainakustannusten, lopullinen määrä osoitti 5 209 350 mk:n vähennystä edellisestä vuodesta. Huomattavin vähennys koski tilapäisluoton korkoja, jotka vähenivät 25 milj. mk ja huomattavin lisäys kuoletusten kurssitappioita, jotka korotettiin 12.5 milj. mk:sta 36.7 milj. mk:aan. Vakautetun velan korkomenoihin kuuluviin Rakennuslainoihin lisättiin 328 483 mk lainana v:lta 1948.

Verojen poistojen ja palautusten menoissa kunnallisverojen poistot ja palautukset aiheuttivat 37 milj. mk:n lisäyksen.

Pääomamenot alkavaan kahdenteenkymmenenteenensimmäiseen pääluokkaan, tuloa tuottavat pääomamenot, merkittiin uusia kiinteistöostoja varten seuraavat, valtuuston hyväksymät menoerät: 3 500 000 mk Helsingin kaupungin Tapanilan kylässä olevien U29A, U29B ja U29C nimisten tilojen RN 6⁴²⁴, 6⁴²⁵ ja 6⁴²⁶ rakennuksineen ostoon ²⁾, 3 325 000 mk Helsingin kaupungin Malmin kylässä olevan Gullby nimisen tilan RN 8¹⁰ ostoon ³⁾, 55 000 mk Helsingin kaupungin Haagan kylässä olevaan Tomt 6 kv 23 nimiseen tilaan RN 2⁶⁰¹ kuuluvan alueen ostoon ²⁾, 5 000 000 mk Oy. Ares ab:n Sirpalesaassa omistamien rakennusten laitteineen ostoon ⁴⁾, 6 804 000 mk Helsingin kaupungin Kulosaarassa olevan Tomten 200 i kvarteret 37 nimisen tilan RN 1⁶¹ rakennuksineen ostoon ²⁾, 300 000 mk Helsingin kaupungin Malmin kylässä olevan Vilpo 11 nimisen tilan RN 7²⁵⁴ ostoon ²⁾ ja 12 350 000 mk välirahaa Hämeentien 61:n varrella olevan tontin vaihtamiseksi Merimiehenkadun n:ossa 29 olevaan taloon ja tonttiin ⁵⁾. Satamien menoihin merkittiin seuraavat uudet siirtomäärärahat: 3 250 000 mk liikennevenelaitureiden rakentamiseksi Mustikkamaan liikennettä varten, 250 000 mk Katajanokan satama-alueen aitaamista varten ja 31 700 000 mk Makasiimirannan tullivarastorakennusta varten. Aikaisemmin aloitettuja v. 1949 jatkettavia töitä varten merkittiin seuraavat määrärahat: 10 150 000 mk Länsisataman rakennustöitä varten, 20 000 000 mk Eteläsataman Makasiimirannan rakennustöitä varten, jotka ovat kiireellisiä v:n 1952 olympiakisojen vuoksi, 2 000 000 mk Eteläsatamassa Kaivopuiston ja Valkosaarten välisen väylän lopputöitä varten, 22 000 000 mk Sörnäisten sataman rakennustöitä varten, 1 300 000 mk täytteen ottoon rannoille, 3 800 000 mk laiturien uudistamista varten, 600 000 mk uusien venelaitureiden rakentamista varten, 2 000 000 mk aallonmurtajien rakentamisen jatkamista varten Eteläsataman suojaamiseksi, 10 000 000 mk Katajanokalle Rahapajarantaan kahden 2 ½—5 tonnin nosturin hankintaa varten, 10 000 000 mk Makasiimirannan matkustajapaviljonkia varten, 22 000 000 mk Katajanokan tavara-asemarakennusta varten, 700 000 mk lisämäärärahoja jo päätettyjä keskeneräisiä töitä varten,

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 94. — ²⁾ S:n s. 66. — ³⁾ S:n s. 65. — ⁴⁾ S:n s. 87. — ⁵⁾ S:n s. 68.

600 000 mk valtuuston päätöksen ¹⁾ mukaan satamatyöntekijäin huoltorakennuksia varten sekä 14 350 600 mk uuden satamajäänsärkijän hankkimista varten. Satamien menot nousivat kaikkiaan 154 700 600 mk:aan lisäyksen ollessa edellisen vuoden vastaavasta määrästä 17 462 600 mk. Vesijohtolaitoksen lopulliset menot vähenivät 35 235 000 mk edellisen vuoden varsinaisen talousarvion ja lisätalousarvion lopullisesta vastaavasta yhteismäärästä. Entisten määrärahojen ohella, joihin kuului vesimittarien hankintaa varten nyt merkitty 2 milj. mk, Koskelantieltä Mannerheimintien pohjoispäähän tulevan päävesijohdon rakentamista varten merkitty 10 milj. mk:n erä sekä uusien vesijohtojen rakentamista varten Marttilan ja Pitäjänmäen alueille merkitty 10 520 000 mk, merkittiin seuraavat uudet siirtomäärärahat: 1 800 000 mk työkoneiden ja autojen hankintaa varten, 6 060 000 mk uusien vesijohtojen rakentamista varten varsinaiseen kaupunkiin, 5 370 000 mk uusien vesijohtojen rakentamista varten Munkkiniemeen, 14 750 000 mk uusien vesijohtojen rakentamista varten Etelä-Haagaan, 5 180 000 mk uusien vesijohtojen rakentamista varten Pohjois-Haagaan, 2 100 000 mk vesijohdon uusimista varten Kulosaaren Hopeasalmentiessä Herttoniemen valtatie ja Mannerheiminkadun väliseltä osalta ja 7 940 000 mk uusien vesijohtojen rakentamista varten Herttoniemeen. Vuoden aikana ilmaantuvia pienempiä uudistöitä varten merkittiin kaupunginhallituksen käytettäväksi 2 milj. mk. Kaasulaitoksen menojen lisäys oli 193 892 891 mk lopullisen määrän noustua 393 689 800 mk:aan. Laitoksen entisiin määrärahoihin varattiin 7 526 000 mk pääputkiverkoston laajennus- ja uusimistöihin, 1 500 000 mk johtoverkon laajentamista varten teknillisten laitosten lautakunnan määräyksen mukaan, 500 000 mk liittymisjohtoa varten, 3 500 000 mk kaasumittarien ostoa varten, 280 000 000 mk kaasulaitoksen laajennustöitä varten ja 12 000 000 mk:n suuruinen lisämääräraha neljää viistokammiounia varten. Uusina määrärahoina merkittiin 35 000 000 mk kaasulaitoksen uuden kivihilientän nostureita ja siirtolaitteita varten, jotka liittyvät kaasulaitoksen laajennussuunnitelmaan, 50 000 000 mk kolmen viistokammion peruskorjauksia varten kaasunsaannin varmistamiseksi v:een 1951 saakka, jolloin uudet uunit valmistuvat ja saadaan käyttöön, 1 475 000 mk kuorma-auton ja henkilöauton ostoa varten sekä 188 800 mk valtuuston päätöksen ²⁾ mukaan nostolaitteen, siltojen ja raiteiden rakentamiseksi kuonan kuljettamista varten. Kaupunginhallituksen käytettäväksi merkittiin entisen 1 milj. mk:n asemesta 2 milj. mk. Sähkölaitoksen menojen vähennys oli 244 800 000 mk edellisen vuoden varsinaisen talousarvion ja lisätalousarvion lopulliseen vastaavaan yhteismäärään, 694 970 000 mk:aan, verraten. Aikaisemmin aloitettuja töitä varten merkittiin mm. seuraavat määrärahat: 25 milj. mk:n lisämääräraha Meilahden 35/5 kV aseman rakentamista varten, 40 milj. mk:n lisämääräraha Suvilahden aseman täydennyksiä varten, josta mm. 11 milj. mk konehuoneen laajennusta varten, 10. s milj. mk kuonassupiloita varten ja 500 000 mk hiiliautojen vajaa varten, 215 milj. mk:n lisämääräraha Salmisaaren höyryvoimalaitosta varten, 10 milj. mk asemien muuntajia ja sähkölaitteita varten, 130 180 000 mk ³⁾ johtoverkkoja ja jakelulaitteita varten ja 9 090 000 mk katuvalaistusta varten. Talorakennusten määrärahoista, jotka oli tarkoitettu yleisten töiden lautakunnan käytettäväksi, mainittakoon teurastamon menot, yhteensä 32 533 000 mk, joihin sisältyi mm. 1 516 000 mk kesänavetan lisärakennusta varten, 20 milj. mk syväjäädyyttämässä tehtäviä töitä varten, 2 milj. mk destruktiolaitoksen valmistavia töitä varten, 1 450 000 mk karjan purkauslaiturin korjauksia varten, 300 000 mk karjan ajoteiden aitojen uusimista varten ja valtuuston päätöksen ⁴⁾ mukaan 1 767 000 mk lihanpurkauslaiturin laajentamista varten. Kioskeja varten merkittiin 3 milj. mk:n suuruinen lisämääräraha ja uusina menoerinä 600 000 mk Herttoniemen keskusperunavaraston tukirakenteiden vahvistamista varten ja valtuuston hyväksymä ⁵⁾ 4 248 000 mk:n lisämääräraha kunnallisten asuinrakennusten rakentamista varten Kumpulaan. Halkotoimiston käytettäväksi merkittiin 12 milj. mk Heinolaan rakennettavan sahan rakennustöiden loppuun suorittamista varten. Liikennelaitoksen menoihin merkittiin uutena eränä 18 milj. mk:n suuruinen siirtomääräraha Eira—Kallion kaksoisjohdinautolinjaa varten. Liikennelaitoksen rakennuksia varten merkittiin 81 050 000 mk ja uusien vaunujen hankintamenoihin 231. s milj. mk. Kertomusvuoden talousarviossa ratojen rakentamis- ja hoitokalustoa varten varattu 19. s milj. mk:n suu-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 96. — ²⁾ S:n s. 102. — ³⁾ S:n s. 76. — ⁴⁾ S:n s. 98. — ⁵⁾ S:n s. 85.

ruinen menoerä alennettiin nyt 750 000 mk:aan ja konepajojen koneita ja kalustoa varten varattu 14 690 000 mk:n suuruinen määräraha 1.5 milj. mk:aan. Liikennelaitoksen menojen lopullinen vähennys oli 10 490 769 mk. Tuloja tuottavien pääomamenojen viimeiseen lukuun. Muut sijoitukset merkittiin kaupunginvaltuuston myöntämät 57 milj. mk ¹⁾ osakkeiden merkitsemiseksi Oy. Mankala ab. nimisessä yhtiössä, 6 milj. mk ¹⁾ Oy. Lasipalatsi ab:n osakkeiden ostamiseen, 4 998 000 mk ²⁾ Oy. Helsingin kyllästyslaitos—Helsingfors impregneringsverk ab:n osakkeiden lunastamiseksi ja niistä suoritettavan leimaveron maksamiseksi, 2 milj. mk ³⁾ puhelinosuuksia varten, 30 milj. mk ⁴⁾ osakkeiden merkitsemiseksi taloyhtiössä Eteläranta n:o 10, 30 milj. mk ⁴⁾ irtisanomattoman ja korottaman lainan myöntämiseksi taloyhtiölle Eteläranta n:o 10, 64 774 000 mk ⁴⁾ Oy. Aleksanterinkatu 16—18 nimisen yhtiön osakkeiden ostoa varten, 2 milj. mk ¹⁾ lainan myöntämiseksi Suomen krematorioyhdistykselle, 10.4 milj. mk ⁵⁾ osakkeiden merkitsemiseksi yhtiössä kaupungin ja Suomenlinnan välisen liikenteen hoitamista varten ja 300 milj. mk kaupunginhallituksen käytettäväksi yleishyödyllisen rakennustoiminnan tukemiseen. Edellä mainittuja sijoituksia koskevien määrärahojen lisäys kertomusvuoden vastaavasta määrästä oli 416 837 850 mk, kun taas kysymyksessä olevan pääluokan menojen lopullinen määrä osoitti 66 223 435 mk:n vähennystä kertomusvuoden menoihin verraten.

Kahdennessakymmennessätoisessa, tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokassa, talorakennusten menot olivat kaikkiaan 306 914 025 mk, josta palolaitoksen rakennusten osalle merkittiin 140 000 mk Kulosaaren paloasemaa varten; terveydenhoidon rakennusten osalle 10 milj. mk:n suuruinen lisämääräraha desinfiomislaitosta varten; lastentarhain huoneistojen osalle 20 milj. mk uusien lastentarhojen rakentamiseksi Käpylään ja Taka-Töölöön; erinäisten rakennusten ja sekalaisen menojen osalle 800 000 mk Hakasalmen museon viemärijohtoja varten, 400 000 mk kaupungipuutarhan työntekijäin huoltohuoneiden sisustamista varten ja 1 330 000 mk Rajasaaren puhdistuslaitosta varten laboratorion muutostöihin; sairaalain rakennusten osalle kulkutautisairaalan töitä varten 1 001 000 mk, mistä 52 000 mk rakennus I varten, 777 000 mk rakennus II varten, 40 000 mk rakennus III varten, 75 000 mk rakennus V varten ja 57 000 mk rakennus VII varten, 20 milj. mk Marian sairaalan uuden siipirakennuksen töiden aloittamista varten, 131 000 mk Marian sairaalan pesulan muutostöitä varten, 40 milj. mk Marian sairaalan oppilaskodin korottamista varten, 470 000 mk Marian sairaalan pukeutumishuoneiden järjestämistä varten, 1 555 000 mk Marian sairaalan erinäisiä muutostöitä varten, 9 milj. mk Nikkilän sairaalan henkilökunnan asuinrakennuksia varten, 3 215 000 mk Malmin sairaalan kattilahuoneen ja polttoainetaraston laajentamista varten ja 7.3 milj. mk kaupungin osuutena Helsingin yleisen sairaalan perustamiskustannuksiin; huoltotoimen rakennusten osalle 3 906 000 mk Koskelan kunnalliskodin erinäisiä töitä varten, mistä 1 267 000 mk rakennus A:tä varten, 876 000 mk rakennus B:tä varten, 1 082 000 mk rakennus C:tä varten, 483 000 mk rakennus D:tä varten, 381 000 mk saunarakennuksen yhteyteen tulevaa syöpäläisten tappolaitosta varten, 42 000 mk rikkasäiliötä varten ja 190 000 mk puutarhaa varten, 10 milj. mk Tervalammen työlaitoksen uutta hoidokkirakennusta varten ja 20 milj. mk kunnalliskodin laajentamista varten; lastensuojelulautakunnan rakennusten osalle 272 000 mk Kullatorpan lastenkotia varten, 1 667 000 mk Ryttylän koulukotia varten, 74 750 mk Malmin lastenkotia varten ja 662 000 mk Toivolan koulukotia varten; kansakoulurakennusten osalle lisämäärärahoina 34.9 milj. mk Käpylän kansakoulua varten, 46 430 000 mk Snellmaninkadun kansakoulua varten, 20 milj. mk Maunulan kansakoulua varten ja 9 milj. mk Lauttasaaren kansakoulun lisärakennusta varten sekä lisäksi 3.7 milj. mk Annankadun kansakoulun II korjausvaihetta varten, 1 milj. mk Munkkiniemen ruotsinkielisen kansakoulun uudisrakennusta varten, 10 milj. mk Meilahden uuden suomenkielisen kansakoulun rakentamista varten ja 114 000 mk Haagan kansakoulun pukeutumishuoneen sisustamista varten; sekä ammattiopetuslaitosten rakennusten osalle 330 000 mk Poikien ammattikoulua varten Pietarinkadun 6:ssa, 50 000 mk Poikien ammattikoulua varten Fredrikinkadun 54:ssä ja 1 565 000 mk Tyttöjen ammattikoulua varten salin sisustamiseksi kurssikeittiöksi; korvaus rakennustoimiston yleis-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 15. — ²⁾ S:n s. 16. — ³⁾ S:n s. 13. — ⁴⁾ S:n s. 67—68. — ⁵⁾ S:n s. 95.

kustannuksista merkittiin 27 901 275 mk:ksi. Kuten jo yhdennentoista pääluokan menojen yhteydessä mainittiin, siirrettiin eräitä Kivelän sairaalassa, tuberkuloosisairaalassa, Toivoniemen koulukodissa ja Pakilan kansakoulussa suoritettavia korjaustöitä varten varatut määrärahat kiinteistöjen menoihin kuuluviin erinäisten hallintokuntain rakennusten korjauskustannuksiin. Katujen ja teiden aiheuttamat menot nousivat 149 550 000 mk:aan. Uusia katuja ja teitä varten kaupunginhallituksen määräyksen mukaan merkittiin yhteensä 64 160 000 mk, josta 6.4 milj. mk Unionin- ja Liisankadun risteyksen järjestelyä varten, 2.2 milj. mk jalkakäytävien rakentamista varten Hakaniementorilla Siltasaaren- ja Viherniemenkadun väliseltä osalta, 7.7 milj. mk Lauttasaarentien pohjoisen jalkakäytävän rakentamista varten Vulcan oy:n tehtaalle, kaupunginvaltuuston myöntämä ¹⁾ 260 000 mk Lastenlinnantien leventämistä varten Niittypuiston kohdalla, 9.7 milj. mk Pikku-Huopalahden yli vievän Paciuksenkadun sillan täyteen leveyteensä rakentamista varten, 12.8 milj. mk Mannerheimintien koillispuolen täyteen leveyteensä rakentamista varten Lääkärinkadun ja Koroistentien väliseltä osalta, 5 milj. mk Pohjois-Haagan katujen tasoituksen I rakennusvaiheen jatkamista varten, 3.2 milj. mk Töölönlahden rantaa kiertävän kävelytien jatkamista varten, 10.3 milj. mk Malmin Hämeentien ja Helsingintien päällystämistä ja jalkakäytävän rakennustöiden loppuunsaattamista varten asutusalueen kohdalla, 3.8 milj. mk Intiankadun leventämistä varten täyteen leveyteensä Toukolantien ja Kumpulantien väliseltä osalta ja valtuuston päätöksen ²⁾ mukaan 3.1 milj. mk Herttoniemen asutusalueelle suunniteltujen teiden rakentamista varten; aikaisemmin päätettyjä vielä keskeneräisiä töitä varten varattiin 12 485 000 mk:n suuruinen lisämääräraha sekä uusina menoerinä 260 000 mk katurakennusosaston Haagan piirin varastoalueen aitaamista varten, 2 milj. mk tienhoitokonetallin rakentamiseen katurakennusosaston Malmin piiriä varten ja 1 345 000 mk eräiden pommituksessa vahingoittuneiden kuvapatsaiden korjaamista varten; satamalautakunnan käytettäväksi tarkoitettuja siirtomäärärahoja merkittiin seuraavasti: 5.9 milj. mk Kaivopuiston rantatietä varten, 40 milj. mk Kulosaaren uutta siltaa varten ja 17.1 milj. mk Herttoniemen rakennustöiden jatkamista varten. Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista arvioitiin 6.3 milj. mk:ksi. Viemärien menot nousivat kaikkiaan 93 075 000 mk:aan, mistä 42 165 000 mk merkittiin kaupunginhallituksen määräyksen mukaan rakennettavia uusia viemäreitä varten, 20 milj. mk viemäreiden uusimista varten, 7 070 000 mk lisämäärärahaa aikaisemmin päätettyjä, vielä keskeneräisiä töitä varten, 15 milj. mk likaveden puhdistamon rakennustöiden jatkamista varten Pikku-Huopalahden viemärialueella, 1.3 milj. mk Rajasaaren puhdistamon lietelavojen laajentamista varten ja 2 040 000 mk eräiden liitosalueella olevien palokaivojen uusimista ja uusien palokaivojen rakentamista varten; satamalautakunnan käytettäväksi merkittiin 5 milj. mk Herttoniemen teollisuusalueen viemäreitä varten. Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista arvioitiin 500 000 mk:ksi. Urheilukenttiä koskevat menot nousivat yhteensä 62 115 900 mk:aan, josta talorakennusosaston osalle merkittiin 217 000 mk Pallokentälle tulostaulun hankintaa varten, 1 019 000 mk Uunisaaren uimalaitoksella suoritettavia erinäisiä töitä varten, 530 000 mk Pukinmäen urheilukentän pukusuojaa varten, 189 000 mk velodromille voimistelutelineiden säilytystilan rakentamista varten, 266 000 mk Tapanilan urheilukentän käymälärakennusta varten, 280 000 mk Talin laukkaradan käymälärakennusta varten, 182 000 mk Munkkiniemen urheilukentän pukuhuoneen jatkamista varten, 40 000 mk Haapaniemen urheilukentän käymälän lämpölaitetta varten, 320 000 mk siirrettävää pukusuojaa varten, 892 000 mk siirrettäviä katsojakorokkeita varten, 50 000 mk kahden lipputangon hankkimiseksi Herttoniemen hyppyrimäelle, 499 000 mk Haagan retkeilymajan käymälärakennusta ja yläkerroksen sisustamista varten, valtuuston myöntämä ³⁾ 1 milj. mk Hesperian puiston pengerrystyötä varten ja 174 000 mk:n suuruinen lisämääräraha Eläintarhankentän varasto- ja työhuonetta varten. Katurakennusosaston osalle merkittiin 37 015 000 mk uusia urheilulaitteita varten vanhalla kaupunkialueella, josta mm. valtuuston päätöksen ³⁾ mukaan 1 135 000 mk jääkiekkoradan järjestämiseksi Kallion urheilukentän pohjoispäähän, 9 480 000 mk uusia urheilulaitteita varten liitosalueella ja 2 816 000 mk lisämäärärahaa aikaisemmin päätettyjä, vielä keskeneräisiä töitä varten. Korvausrakennustoimiston yleiskustannuksista arvioitiin 5 496 900 mk:ksi. Satamalautakunnan käytettäväksi

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 92. — ²⁾ S:n s. 74. — ³⁾ S:n s. 57.

merkittiin 1. s milj. mk soutustadionia varten. Korvaus satamarakennusosaston yleiskustannuksista arvioitiin 150 000 mk:ksi. Istutusten aiheuttamat menot nousivat kaikkiaan 15 982 685 mk:aan, josta 652 000 mk Urheil- ja Reijolankadun kulmassa olevan puiston laajentamista varten, 618 000 mk Munkkiniemen leikkikentän ympäristössä suoritettavia perusparannustöitä varten, 150 000 mk vesijohdon rakentamista varten Talin taimiston kasvihuoneeseen ja varastorakennukseen, 42 000 mk polttoainekatosta varten Talin taimistoon, 150 000 mk Aleksis Kivenkadun lehmusrivien täydentämistä varten, 430 000 mk Mäkelänkadun kujannepuistutusten jatkamista varten, 5 590 000 mk puistoista vuokrattujen perunamaiden tasoittamista ja nurmikoksi kylvämistä varten, 1 milj. mk krematorion ja Etel. Hesperiankadun välisten alueiden kuntoonpanoa varten, 3 058 000 mk Töölönlahden pohjoispään kuntoonpanoa varten, 2 milj. mk Merisataman Helsinginniemen puiston töiden aloittamista varten, kaupunginvaltuuston myöntämä 631 000 mk ¹⁾ Niittykadun puistikon länsipään kunnostamista varten, 248 000 mk ²⁾ uurnalehtoalueen kunnostamista varten ja 113 685 mk ¹⁾ Kolmikulman puistikon kunnostamista varten; kertomusvuoden talousarviossa ollut Malmin sairaalan istutusten raivaus- ja kunnostamistöiden jatkamista varten varattu menoerä merkittiin nyt 500 000 mk:ksi ja kaupungin maatilojen ja kartanoiden puistoja varten varattu menoerä 800 000 mk:ksi, mistä mm. 200 000 mk merkittiin Stansvikin kartanon osalle ja 300 000 mk Puodinkylän kartanon osalle. Kuten jo kahdennentoista pääluokan, Yleisten töiden, menojen yhteydessä mainittiin, siirrettiin tämän pääluokan istutuksia varten varattuihin määrärahoihin eräät uudet menomomentit tuloa tuottamattomiin pääomamenoihin kuuluvista istutuksista varten varatuista määrärahoista. Työttömyys- ja avustustöitä varten merkittiin entiset määrät, nimittäin 2 milj. mk erinäisiä avustustöitä varten kaupunginhallituksen käytettäväksi ja 1 milj. mk työttömyyden lieventämiseksi tarkoitettuihin töihin, kaupunginhallituksen määräyksen mukaan. Lisäksi siirtyi v:een 1949 käyttämättöminä 36 046 538 mk työttömyyden lieventämiseksi tarkoitettuja töitä varten. Siirtolapuutarhojen aiheuttamat menot nousivat kaikkiaan 6 045 600 mk:aan, johon sisältyi valtuuston päätöksen mukaan 1 558 000 mk ³⁾ Oulunkylän, Marjaniemen ja Pakilan siirtolapuutarhojen yleisten istutusten kunnostamista varten, 963 000 mk:n suuruinen lisämääräraha aikaisemmin päätettyjä, vielä keskeneräisiä töitä varten, sekä valtuuston myöntämä 2 975 000 mk ³⁾ kesävesisyöttöjohdon ja jakelurengasjohdon rakentamista varten Marjaniemen siirtolapuutarhaan. Korvaus rakennustoimiston yleiskustannuksista arvioitiin 549 600 mk:ksi. Sekalaisten menojen ryhmään merkittiin 250 000 mk pesulautan rakentamista varten Laajalahteen ja 2. s milj. mk Kivelän sairaalan pihavalaistuksen järjestämiseksi. Kaupunginhallituksen käyttövarat merkittiin entisen suuruiseksi, 5 milj. mk:ksi. Tuloa tuottamattomien pääomamenojen lopullinen lisäys kertomusvuoden vastaavasta menojen yhteismäärästä oli 225 523 404 mk.

Sellaisia pääluokkiin Tuloa tuottavat pääomamenot ja Tuloa tuottamattomat pääomamenot kuuluvia uudistöitä, joita varten talousarvioon oli merkitty siirtomääräraha, sai aloittaa ainoastaan kaupunginhallituksen suostumuksella.

Velan kuoletuksen aiheuttamat menot, jotka muodostavat kahdennenkymmenennenkolmannen pääluokan ja samalla menosäännön viimeisen pääluokan, nousivat kaikkiaan 109 359 217 mk:aan; menojen lisäys kertomusvuoden menomäärästä oli 4 115 783 mk. Uutena menoeränä rakennuslainoihin merkittiin 932 100 mk v:n 1948 lainana.

Tulosääntö. Tulosäännön varsinaisten tulojen kolmen ensimmäisen osaston tuloiissa ei tapahtunut mainittavampia muutoksia. Neljännen, terveydenhoidon osaston tuloihin merkittiin valtuuston hyväksymänä ⁴⁾ uutena tuloeränä 600 000 mk kouluhammasklinikan tulomomentille äitiysneuvoloiden potilaiden suorittamia maksuja ja momentille Muita tuloja eräitä uusia pienehköjä tuloeria.

Tulot sairaanhoidosta lisääntyivät lähes 49 milj. mk. Sairaalataksojen korottaminen korotti tulot mm. Marian sairaalan kohdalla 15. s milj. mk:sta 17. s milj. mk:aan ja Kivelän sairaalan kohdalla 22 milj. mk:sta 26 milj. mk:aan. Huoltotoimen kaupungin sairaaloissa sairaanhoidosta suoritettavan korvauksen lisäys nousi yli 17 milj. mk lopullisen korvausmäärän ollessa 59 550 000 mk. Valtionavun lisäys ylitti 13 milj. mk lopullisen avustumäärän ollessa 45 470 000 mk.

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 92. — ²⁾ S:n s. 89. — ³⁾ S:n s. 87. — ⁴⁾ S:n s. 47.

Kuudennen, huoltotoimen osaston tulojen arvioitiin nousevan valtiolta saatavien korvausten ja hyvitysten kohdalla 5 milj. mk eli lopullinen määrä 15 milj. mk:ksi ja vierailta kunnilta saatavien korvausten kohdalla nousu 3 milj. mk:ksi eli lopulliseksi korvausmääräksi 10 milj. mk. Tervalammen työlaitoksen ja maatilain tulojen lisäys ylitti molempien kohdalla 4 milj. mk, joten lopulliset määrät merkittiin vastaavasti 7 524 020 mk:ksi ja 14 505 500 mk:ksi.

Lastensuojelutoiminnasta kertyvät tulot koskivat pääasiassa lastenhoitokorvauksia, jotka merkittiin 18 milj. mk:ksi. Ryttylän tilan tuloihin lisättiin uutena tuloeränä 121 125 mk metsästä saatavia tuloja.

Kahdeksannessa osastossa, Erinäiset sosiaaliset tehtävät, työnvälitystoimiston työnvälityksestä saama valtionapu arvioitiin 7 225 000 mk:ksi edellisen määrän oltua 3.7 milj. mk. Erikoistyönvälityksen menoista henkisen työn osaston, nuorisovälityksen ja ammatinvalinnanohjauksen, merimiesosaston ja ravintolaosaston kohdalla merkittiin saatavaksi 50 %:n korvaus. Maatalousosaston menoista saatava korvaus, jota kertomusvuonna ei merkitty, arvioitiin tällä kertaa 75 %:ksi. Uutena tuloeränä merkittiin 150 000 mk ammatinvalinnan luku- ja työkirjojen myynnistä kertyviä tuloja. Osaston viimeiseksi uudeksi tuloryhmäksi merkittiin 6 300 mk valtion osuutena kokouspalkkioihin asutuslautakunnan toiminnasta kertyvistä tuloista.

Opetustoimen tulot käsittävässä yhdeksännessä osastossa korotettiin suomenkielisten kansakoulujen valtionapu 7.5 milj. mk:sta 60 550 000 mk:aan, jolloin oppilaiden lukumäärän arvioitiin olevan 17 000, ja ruotsinkielisten kansakoulujen valtionapu 2.1 milj. mk:sta 18.9 milj. mk:aan oppilaiden arviomäärän ollessa 5 400 mk. Yleisen ammattikoulun kohdalla merkittiin 60 000 mk tuloja oppilasmaksuista kaupunginvaltuuston päätöksen¹⁾ mukaan, että kaupungin yleisen ammattikoulun ammattikurssien oppilailta oli syyslukukauden 1949 alusta lukien perittävä 300 mk:n suuruinen lukukausimaksu. Valmistavan poikain ammattikoulun ja Valmistavan tyttöjen ammattikoulun valtionapu laskettiin toukokuun 23 p:nä 1939 annetun lain mukaan 65 %:ksi koulujen menoista. Uutena tuloeränä merkittiin 30 000 mk tyttöjen ammattikoulun tuloihin erikoiskursseihin osallistuvien oppilaiden kurssimaksuina. Lastentarhojen valtionapu arvioitiin 25 439 970 mk:ksi ja lasten ruokamaksut korotettiin 4 917 700 mk:sta 9 270 000 mk:aan. Uusina tuloerinä merkittiin 131 640 mk Pitäjänmäen lastentarhasta saatavia tuloja, 51 420 mk Santahaminan lastentarhasta saatavia tuloja, 677 856 mk Neljännen linjan 3—5:ssä olevasta lastentarhasta saatavia tuloja ja 52 500 mk Hemgårdin lastentarhassa olevasta 2—3 vuotiaiden osastosta saatavia tuloja.

Eri sivistyslaitosten kohdalla tulojen suurin lisäys ylitti 2 milj. mk ja se koski kaupunginorkesterin tuloja, jotka merkittiin 5 864 000 mk:ksi.

Yhdennentoista osaston muodostavien kiinteistöjen tuloissa jaettiin kertomusvuoden talousarviossa kahteen momenttiin sisältyvät maatalousosaston tulot, nimittäin tulot maatalousosaston hoitamista tiloista ja vuokratulot vuokralle annetuista tiloista, uusiin tuloeriin seuraavasti: Peltoviljelys 20 milj. mk, Puutarha 1 milj. mk, Navetat 7.5 milj. mk, Sikala 700 000 mk, Tallit 4.7 milj. mk, Tuotteiden myynti 20 milj. mk, Sivutoimintojen tulot 1 milj. mk, Maiden ja tilojen vuokraus 3 milj. mk, Rakennusten vuokraus 3.5 milj. mk, Vakuutuskorvaukset 80 000 mk ja Sekalaiset tulot 520 000 mk. Metsätalousosaston sekalaiset myyntitulot arvioitiin 1 milj. mk:ksi edellisen määrän oltua 50 000 mk. Uutena tuloeränä lisättiin 3 404 400 mk kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten ja huoneistojen vuokratuloihin Kumpulain kunnallisista asunnoista saatavia käteisvuokria ja 25 440 mk näistä asunnoista saatavia luontoisetujen korvauksia. Myynti- ja toripaikkojen vuokrat arvioitiin kauppahallien, kioskien ja torien kohdalla 17 622 000 mk:ksi edellisen määrän oltua 14.8 milj. mk, ja myyntipaikkojen kohdalla 6 864 000 mk:ksi edellisen määrän oltua 2.1 milj. mk. Myyntipaikkojen v:n 1949 arviotuloihin sisältyi ensimmäisen kerran sotavuosien jälkeen 1.5 milj. mk jäätelönmyyntipaikoista saatavia tuloja ja 2 milj. mk makkaranmyyntipaikoista saatavia tuloja. Siirtolapuutarhojen tuloihin merkittiin mm. 241 000 mk Talin siirtolapuutarhayhdistyksen osuutena rakennuskustannuksiin.

Yleisistä töistä kertyvät tulot lisääntyivät arvion mukaan n. 40 milj. mk. Tuntuvin tulojen lisäys tapahtui yksityisten kiinteistöjen puhtaanapidosta saatavissa tuloissa, jotka nousivat 32.5 milj. mk:sta 42 milj. mk:aan. Satama-alueiden puhtaanapidosta saata-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 61.

vien tulojen lisäys oli n. 2.4 milj. mk ja puhdistuslaitoksista saatavien tulojen lisäys 2 milj. mk lopullisten tulomäärien ollessa vastaavasti 5 987 000 mk ja 5 milj. mk. Voitto tilaustoista merkittiin 10 milj. mk:ksi sen kertomusvuonna oltua 7 milj. mk. Korvaukset rakennustoimiston yleiskustannuksista arvioitiin menosäännön mukaisesti 49 748 464 mk:ksi eli 17 645 972 mk kertomusvuoden vastaavaa määrää suuremmiksi.

Liikennelaitoksen tulot lisääntyivät 262 880 000 mk, johon vaikutti osaltaan valtuuston päätös ¹⁾ raitiotie- ja linja-autolippujen hintojen korottamisesta joulukuun 1 p:stä 1948 lukien. Raitiotieliikenteen tulot nousivat 703 milj. mk:sta 841 350 000 mk:aan, omnibusliikenteen tulot 198.6 milj. mk:sta 264 560 000 mk:aan ja johdinautoliikenteen tulot 3.5 milj. mk:sta 36 milj. mk:aan, viimeksi mainitun liikenteen alettua lokakuun 1 p:nä 1948. Liikennelaitoksen sekalaiset tulot, johon kuuluvat mm. koululaisille, invalideille ja sokeille myönnettyt liput, nousivat 24 milj. mk:sta 52 milj. mk:aan. Pilketehaan, jonka varsinainen toiminta oli jo lopetettu, tulot arvioitiin 800 000 mk:ksi. Kun liikennelaitoksen tulot olivat yhteensä 1 204 610 000 mk ja menosäännön menot yhteensä 1 207 214 940 mk oli laitoksen arvioitu tappio v. 1949 2 604 940 mk; kertomusvuonna liikennelaitoksen tappio oli 106 132 055 mk.

Satamien tulojen, jotka muodostavat neljännentoista osaston, arvioitu lisäys kertomusvuodesta ylitti 112 milj. mk. Suurin tulojen lisäys kohdistui tuulaakimaksuihin, jotka korotettiin 75 milj. mk:sta 105 milj. mk:aan; liikennemaksut korotettiin 65 milj. mk:sta 90 milj. mk:aan, laiturihuoltotulot 17 milj. mk:sta 30 milj. mk:aan ja laituri- ja aluevuokrat 38 milj. mk:sta 50 milj. mk:aan.

Teurastamon tulojen suurin lisäys tapahtui teurastusosaston tuloissa, jotka korotettiin 7.7 milj. mk:sta 14.5 milj. mk:aan. Jäähdyttämön tuloihin merkittiin 4 milj. mk:n suurinen lisäys, joten lopullinen tuloerä oli 12.5 milj. mk. Momentille Muut tulot merkittiin kalasataman kohdalla uutena tuloeränä 327 500 mk osuutena vartiomiskustannuksiin.

Elintarvikekeskuksen tulot lisääntyivät 32 milj. mk. Tähän tuntuvaan tulojen lisäykseen vaikutti osaltaan valtuuston helmikuussa 1948 tekemä päätös, jonka mukaan elintarvikekeskuksen tehtäväksi annettiin määrättyjen elintarvikkeiden hankkiminen sairaaloille, kunnalliskodille ym. kaupungin laitoksille. Tulot raaka-aineiden toimittamisesta kaupungin laitoksille korotettiin tämän mukaan 4.5 milj. mk:sta 25.5 milj. mk:aan.

Kaikkien teknillisten laitosten, niiden tulot ja menot huomioonottaen, arvioitiin tällä kertaa tuottavan ylijäämää, kuten jo menosäännön yhteydessä mainittiin. Vesijohtolaitoksen mainittavimmat tulot olivat tulot vedenmyynnistä, jotka merkittiin nyt 274 milj. mk:ksi eli 102 milj. mk kertomusvuoden määrää suuremmiksi. Vesimittarien vuokria arvioitiin saatavan 4.6 milj. mk, kertomusvuonna 2 950 000 mk. Vesijohtolaitoksen tuottama ylijäämä oli 46 532 400 mk. Kaasulaitoksen tulojen lisäys yksityiskulutuksesta nousi arvon mukaan 119.1 milj. mk lopullisen tulomäärän ollessa 394.7 milj. mk, ja sivutuotteista saatavien tulojen lisäys oli 15 252 350 mk lopullisten tulojen ollessa 292 990 250 mk. Laitoksen tuottama ylijäämä oli 64 139 610 mk. Sähkölaitoksen yksityiskulutuksesta saama tulojen lisäys oli 142 105 010 mk, kun yksityiskulutuksen lopullinen määrä arvioitiin 950 317 000 mk:ksi. Raitiotie- ja johdinautovirrasta saatavat tulot korotettiin 45 milj. mk:sta 64 134 000 mk:aan ja kaupungin laitosten kulutuksen korvaus 65 040 000 mk:aan; tulojen lisäys viimeksi mainitun tulomomentin kohdalla oli 16 265 000 mk. Mainittakoon vielä, että ylijäämä tilaustoista ja myynnistä arvioitiin kertyvän 5.5 milj. mk edellisen määrän oltua 1.5 milj. mk. Sähkölaitoksen tuottama ylijäämä oli 49 826 510 mk.

Korkojen ja osinkojen, yhdeksännentoista osaston, tulolisäys ylitti 36 milj. mk. Korkojen kohdalla suurimman tulolisäyksen tuottivat omien laitosten konttokuranttitilit, joiden arviomäärä korotettiin 61.5 milj. mk:sta 88 milj. mk:aan. Obligatioista kertyvistä korkotuloista sitä vastoin vähennettiin 2 milj. mk, joten tulot näistä merkittiin 15 milj. mk:ksi. Etelä-Suomen voima oy:n jakama osinko merkittiin entisen 6 %:n mukaan. Laitosten pääoma-arvon korkoja arvioitaessa korotettiin vesijohtolaitoksen pääoma-arvon korko 75.2 milj. mk:sta 80 milj. mk:aan, kaasulaitoksen pääoma-arvon korko 14.7 milj. mk:sta 26.2 milj. mk:aan, liikennelaitoksen pääoma-arvon korko sitä vastoin alennettiin 26.6 milj. mk:sta 20 milj. mk:aan, kun taas sähkölaitoksen ja satamalaitoksen pääoma-arvojen korkojen kohdalla ei tapahtunut mainittavampia muutoksia.

Kahdennenkymmenennen osaston, Verot, arviotulojen kokonaislisäys, 434 034 544 mk,

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 94.

kohdistui pääasiassa kunnallisveroihin. Koiraveron arviomäärä korotettiin 1. 2 milj. mk:sta 15 milj. mk:aan.

Pääomatulojen edellisen eli koko tulosäännön kahdennenkymmenennensimmäisen osaston, Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot, tulojen kokonaisuus ylitti 88 milj. mk. Kaupungin omaisuuden myynnistä saataviin tuloihin merkittiin uutena tuloeränä 92 321 630 mk Eteläranta n:o 10:n talon ja tontin myynnistä saatavia tuloja ja 15 milj. mk:n suuruiset tulot maanhankintalain tarkoituksiin myydyistä alueista. Tulot tonttien myynnistä arvioitiin tällä kertaa 40 milj. mk:ksi ja edellisessä talousarviossa olleet hautapaikkamaksut poistettiin. Laitteiden arvon kuoletuksesta arvioidut tulolisäykset olivat tuntuvimmat liikennelaitoksen kohdalla, kun entinen 15 milj. mk:n määrä korotettiin 56 milj. mk:aan.

Pääomatulojen jälkimmäisen ja koko tulosäännön viimeisen eli kahdennenkymmenennentoisen osaston muodostavat lainavarat arvioitiin 100 milj. mk:ksi, mikä määrä osoitettiin siirtomäärärahana vastedes otettavasta lainasta kaasulaitoksen laajentamista varten.

Kuten jo alussa mainittiin, ei v:ksi 1949 voitu merkitä mitään säästöä aikaisemmilta vuosilta. Edellisiltä vuosilta syntynyt säästö käytettiin kokonaan keväällä 1948 hyväksytyssä lisätalousarviossa ja v:lta 1948 ei ollut mitään säästöä odotettavissa.

3. Oikeus- ja järjestystointa koskevat asiat

Eduskuntavaalit. Maistraatti oikeutettiin ¹⁾ ylittämään kertomusvuoden talousarvion pääluokan Yleinen kunnallishallinto lukuun Erinäiset hallintomenot sisältyvää määrärahaa Eduskuntavaalit enintään 3 000 000 mk.

Maistraatti. Maistraatti oli esittänyt, että esikaupunkiliitoksen johdosta maistraattiin v:n 1946 alusta perustettu tilapäinen apulaissihteerin virka, joka oli osoittautunut jatkuvasti tarpeelliseksi, vakinaistettaisiin, ja että viran nimitys muutettaisiin maistraatinnotaariksi, mikä aiheuttaisi muutoksen myös Helsingin kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskevan korkeimman oikeuden päätöksen 3 §:ään. Kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ perustaa v:n 1949 alusta maistraattiin 35 palkkaluokkaan kuuluvan maistraatinnotaarin viran ja oikeuttaa maistraatin täyttämään viran sitä haettavaksi julistamatta. Edelleen kaupunginvaltuusto päätti esittää korkeimmalle oikeudelle, että Helsingin kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskevien määräysten 3 § muutettaisiin näin kuuluvaksi:

»Maistraatin ja raastuvanoikeuden apuna on maistraatin sihteerin, maistraatinnotaarin, ensimmäinen julkinen notaari, toinen julkinen notaari, kolme siviilinnotaaria, kahdeksan rikosasiainnotaaria, yksi aktuaari ja yksi kanslisti.

Maistraatti on oikeutettu tarvittaessa määräämään maistraatinnotaarin tai muun sopivan henkilön hoitamaan määrättyjä oikeusraatimiehelle kuuluvia tehtäviä.»

Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ vahvistaa maistraatin lisäjäsenenä asemakaava- ja rakennusasioita käsiteltäessä toimivan asiantuntijan palkkion siinä tapauksessa, että tehtävää hoitaa kaupungin palveluksessa oleva viranhaltija, 6 000 mk:ksi kuukaudessa tammikuun 1 p:stä 1948 lukien sekä oikeuttaa maistraatin palkkion suorittamista varten ylittämään kertomusvuoden palkkiomäärärahaansa enintään 30 000 mk.

Maistraatin v:n 1947 määrärahoja Tilapäistä työvoimaa, Siivoaminen ja Tarverahat päätettiin ⁴⁾ sallia ylittää vastaavasti 262 862 mk, 2 692 mk ja 7 443 mk.

Ensimmäisen kaupunginvoudin konttori. Ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin kertomusvuoden tilapäisen työvoiman määrärahaa päätettiin ⁵⁾ sallia ylittää 48 975 mk.

Toisen kaupunginvoudin konttori. Seuraavia toisen kaupunginvoudin konttorin v:n 1947 määrärahoja päätettiin ⁶⁾ sallia ylittää alla mainitun verran: Painatus ja sidonta 170 000 mk, Tilapäistä työvoimaa 320 915 mk, Siivoaminen 6 533 mk ja Kansaneläkevakuutusmaksujen periminen 45 112 mk.

Rikostuomioiden toimeenpanijan konttori. Rikostuomioiden toimeenpanijan konttorin v:n 1947 määrärahoja Lämpö, Painatus ja sidonta sekä Tarverahat päätettiin ⁷⁾ sallia

¹⁾ Kvsto 25 p. elok. 430 §. — ²⁾ S:n 30 p. kesäk. 372 §. — ³⁾ S:n 18 p. helmik. 96 §. — ⁴⁾ S:n 18 p. helmik. 116 §. — ⁵⁾ S:n 27 p. lokak. 555 §. — ⁶⁾ S:n 28 p. tammik. 68 § ja 10 p. maalisk. 153 §. — ⁷⁾ S:n 28 p. tammik. 68 § ja 69 §.